

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:

Enostolpna petstina vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasni v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Maček.

Blokov režim nasilja in korupcije se
je izpremenil v popolni kasperlteater.

Najprej poda Pašić demisijo, ker mu
v sled prihoda poslancev HRSS preti poraz.
Nato sestavi novo vladu s pomočjo Pribi-
čevića, ki jo dobi samo pod pogojem, da
se overovijo vsi radičevski mandati, nakar
naj si dobi večino, ako more, da se na-
daljuje nujno parlamentarno delo. Pašić
pa ne stori ne enega niti se mu posreči dru-
go. Zato poskuša z zavlačevanjem in ape-
lira s poizkusom odgoditve skupščine. Ker
pa se položaj zavleči ne da, skuša doseči
razpust in dobiti mandat za volivno vladu.
Kroni predloži falzificirane čke iz »sov-
jetske Rusije«, ki naj kompromitirajo opo-
zicijo. Demokratsko časopisje zagotavlja,
da je že vse gotovo za razpust in nove vo-
litve pod senco Pribičevićevih bajonetov.
Da bi se stvar pospešila, se odpelje sam
bivši minister Gregor Žerjav v Belgrad in
da v »Jutru« razglasiti, da je odstavil že
vse velike župane v Sloveniji in na Hrvat-
skem. In res! Pašić da v parlamentu na-
biti neke objave, da so seje odgodene. Zdaj
pa pride trum!

Kralj v odgovor parlamenta ni pri-
volil! Gospod Pašić je parlament na lastno
pest odgodil. Premier je hotel kralja po-
staviti pred fait accompli! Na ta čisto me-
ksikanski način je hotel izgoljufati sebi
volivni mandat. Kralj se seveda ni dal na
tako nedostojen način preslepiti in je go-
spoda Pašića poklical ad audiendum ver-
bum. Posledica je bila — ne volivna vlada,
ki jo je »Jutro« v soboto 12. t. m. tako zma-
goslavno oznanjalo, kakor da jo ima že v
žepu, ampak — da so v zborničnih prostori-
h izginile »objave« od odgoditvi sej in da
sta častivredna pajdaša Pašić in Pribičević
z vsi svojo pisano družbo morala po ko-
maj 13 dnevnem obstoju demisionirati!

Blamirani prevaranti pa s to blamažo
še niso zadovoljni. Oni se hočejo blamirati
še bolj, misleč, da morejo še dalje slepiti
kralja, parlament in celo državo. Pašić izda
po svoji demisiji komunike, v katerem pravi,
da je demisioniral zato, da — doseže
svoje namene, nove volitve namreč, ki bi
jih tako srčno rad vodil! Večini parlamen-
ta hoče sugerirati, da naj sam privoli v
njegov zamisel, češ da so opozicionalne
stranke spremenile program, na katerem
so bile izvoljene! In na to vabi opozicijo,
naj o tem resno premišluje!

V resnici pa je ta klavarna vlada mo-
rala proti svoji volji demisionirati, ker
je hotela krono prisiliti z nesramnimi in-
trigami v besedolomstvo. Tako so se in-
triganti vjeli v lastne intrige. Zdaj stoje osra-
močeni pred celo javnostjo, ki se jim smeje.

S tem so potrjena vsa poročila o po-
ločaju in njegovem neobhodnem razvoju,
ki smo jih prinašali mi, poročila »Jutra«
in »Naroda« pa so se izkazala kot golo sle-
parjenje, naivnost in bluff. Vse nade na-
šega »samostojnega« demokratskega tiska
so odšle rakom žvižgat. Mandati hrvatskih
seljaških poslancev se morajo overoviti in
parlament mora delati ter se mora zato
omogočiti poslovna vlada, ki bo razpolaga-
la z večino.

Opozicija je sijajno vodila borbo. Vse,
kar je o njej pisala ljubljanska demokrats-
ka »štampa«, se je izkazalo kot laž ali za-
vijanje, dejanskega položaja. Prav posebno
pa so zdaj razgaljene laži »Jutra« o dr. Ko-
rošču, ki opozicijo vodi v borbi proti režimu
korupcije in nasilja. Intrige, s katerimi so
slovenski demokrati skušali zasejati razdor
med opozicijo, so doživele žalosten fiasko.
Debače jutrovcv je popoln.

In tako je gospod Žerjav res pripeljal
iz Belgrada domov prav debelega mačka,
ki ga zdaj derejo v Delniški tiskarni. Prosit!

NOV VOLIVNI ZAKON V ŠPANIJI.

Madrid, 12. aprila. (Izv.) Novi volivni
zakon daje volivno pravico tudi ženam, to-
da samo neomeženim, udovam ali pa loče-
nim. Omožene ženske ne dobe volivne pra-
vice, ker so po zakonu podrejene možem.

ŽLAGA DELAVSKE STRANKE V AVSTRALIJI.

London, 12. aprila. (Izv.) Pri volitvah
v južni in zapadni Avstraliji je dobila de-
lavska stranka znatno večino. Verjetno je,
da bo delavska stranka dosegla večino v
avstralskem parlamentu.

Pašićeva vlada padla.

**KRALJ JE POZVAL PAŠIČA IN ODREKEL VLADI ZAUPANJE RADI VEROLOM-
NOSTI. — VLADA NASILJA IN KORUPCIJE KRIJE SVOJ SRAMOTNI PORAZ.**

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Kakor smo
včeraj poročali, je predsednik narodne
skupščine Dragović snoči izobesil v kuloar-
jih naznanila, da se vrši prihodnja seja na-
rodne skupščine šele 3. maja. Ta naznanila
pa so danes zjutraj nenadoma izginila, kar
je takoj dalo upravičen povod komentar-
jem, ki so bili pozneje z dogodki dneva po-
trjeni. Predvsem so bile demantirane izja-
ve, ki so jih po snočni seji vlade dajali po-
sebnost ministri, češ da je kralj pristal na
odgoditev skupščinskih sej. Tega pristanka
kralj ni dal, temveč je vlada seje odgodila
na lastno pest. Čim je kralj zvedel za to
predrzo izigravanje njegovih želj, je po-
klical v dvor predsednika vlade. G. Pašić je
bil sprejet ob pol 11. uri. Ker svojega po-
stopanja ni mogel opravičiti z dovolj tehni-
mi razlogi, ki bi mogli odtehtati obljube, ki
jih je kralj dal posameznim politikom, da
se namreč mora izvesti verifikacija manda-
tov poslancev HRSS, da mora parlamentu
predložiti invalidski zakon in druge nujne
zadeve, za katere se je kralj s svojo besedo
zavezal, in da si šele potem lahko razpravlja
o novi krizi, o čemer je bil obveščen
in poučen tudi Pašić, zato je kralj ob tej
priliki vsled takega samolastnega nastopa-
nja odrekel Pašić-Pribičeviću vladi svoje
nezaupanje. S tem je vlada Pašić-Pribičevi-
ća padla in da bi ta svoj v parlamentarni
zgodovini nečuveni poraz maskirala, je iz-
dala naslednji komunike:

»Kraljevska vlada je podala ostavko z
namero in željo, da stori s svoje strani vse,
kar bi pripomoglo, da se zaščiti politični in
parlamentarni položaj, ki je nastal s tem,
da so posamezne politične skupine in posa-
mezni poslanci spremenili svoj program, na
čigar podlagi so se dali voliti od ljudstva,
a niso za ta svoj nastop iskali dobiti odo-
bitve pri svojih volivcih. Ta neparlamen-
tarni pojav meri po vladnem prepričanju
na to, da se z novimi volitvami poslancev
razčisti položaj. Z odgoditvijo skupščinskih
sej je dana možnost, da se vsestransko pre-
trese nastali položaj in dobi prava rešitev.«

Ta komunike je zanimiv iz več razlo-
gov in sicer prvič, da je komunike sploh iz-
dan, kar se dosedaj ni dogajalo, tudi pri
zadnji demisiji ne. Izdan pa je bil vsled te-
ga, da bi se v javnosti obudilo mnenje, da
imata Pašić in Pribičević volivni mandat.
Že sam razvoj dogodkov dovolj jasno kaže,
da o tem sploh ni govora, in z ozirom na

dejstvo, da je kralj odrekel svoje zaupanje
tema dvema predstavnikoma bivše vlade
nasilja in korupcije, je dovolj jasno in kaže,
da so take trditve le skromne želje vernih
a maloštevilnih pristašev režima, korupcije
in nasilja. Kakor smo te vesti že dosedaj
označili za neresnične, kakor smo tudi tr-
dili, da je Pašićevi vladi namenjeno le krat-
ko življenje, ravno tako tudi danes z vsi
gotovostjo na podlagi informacij iz najod-
ličnejših krogov trdimo, da Pašić in Pribi-
čević nimata volivnega mandata in da je
njuna vlada, ki je s prevaro pričela, tudi s
prevaro končala. Kralj je obljubil, da se bo
verifikacija mandatov poslancev HRSS iz-
vršila, dalje je obljubil, da se bo invalidski
zakon čimprej predložil parlamentu in je
obljubil še nekatere druge stvari; zato se
lahko trdi, da o volitvah za enkrat ni go-
vora. Vse grde intrige in laži, ki so jih dan
za dnem širili režimovci po svojih listih, so
popolnoma razkrinkane, njih očetje pa
osramočeni.

Nekateri radikali so začeli trositi vesti
o možnosti koalicijskega sporazuma z Jugosl.
klubom, očitno z namenom, da bi v vr-
ste opozicionalnega kluba vrgli seme ne-
zaupanja in razdora ter tako v kalnem ri-
barili. Te vesti pa so brez vsake podlage
in so zlobno izmišljene, kajti v Jugoslovans-
kem klubu vlada popolno soglasje in so
vsi gospodje poslanci edini v tem, da brez
opozicional. bloka ni misliti na kako novo
kombinacijo. Splošno pa se lahko reče, da
vlada v krogih pristašev dosedanjega re-
žima nasilja in korupcije splošna potrtost,
ker tako naglega konca niso pričakovali.
V krogih opozicionalnega bloka pa je raz-
položenje najboljše, kakor je bilo ves čas,
kajti evidentno je bilo ves čas krize, da se
dosedanji položaj ne bo mogel držati. Po-
sebnost dobro razpoloženje vlada v demo-
kratskem klubu, kjer so pretresavali polo-
žaj in so splošno povdarjali, da je ta ne-
navaden razvoj položaja pripisati avdienci
g. dr. Antona Korošca. S popolnim sa-
mozaupanjem se v opozicionalnih krogih
gleda na razvoj krize. Jutri dopoldne se
vrši sestanek načelnikov opozicionalnih
strank, da pretresajo položaj in razmišlja-
jo o korakih, ki jih bo treba podvzeti, da
se kriza reši na način, ki bo vseskozi pod-
prt s parlamentarnimi principi in ustav-
nimi predpogoji, ki so v korist države in
ljudstva.

Poparjenost v režimskih krogih.

**KOMBINACIJE O SESTAVI NOVE VLADE. — POMEN AVDIENCE DR. KO-
ROŠCA PRI KRALJU.**

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Padec Pa-
šić-Pribičevićeve vlade, ki bi bil moral
slediti takoj, ko se je pokazalo, da se niso
izpolnile Pribičevićeve prazne obljube, da
bo s seboj pripeljal večino demokratske-
ga kluba in na ta način zagotovil večino
v parlamentu, ta padec je sledil in bi bilo
bolj častno za Pašića, da ni odlašal, kajti
s tem bi si na svoji strani lahko prihranil
sramoto, da je bila krona prisiljena od-
vzeti mu dano zaupanje. Tudi bi si s tem
ne odvzel možnosti, da pride v novem po-
ločaju sploh še v poštev. S svojimi posled-
njimi nastopami pa se je pri najvišjem
ustavnem faktorju onemogočil. Vesti, da
je Pašić moral demisionirati in vesti o ne-
navadnem slučaju, kako je do njegove de-
misije prišlo, so se takoj razširile. Lahko
se reče, da te vesti niso nikogar iznena-
dile razen pristašev režima, ki so slepo
verovali v govorce o nekakem volivnem
mandatu, dočim je večina tako rešitev pri-
čakovala, dasiravno ne v tej obliki. Vse-
kakor se je mislilo, da bo Pašić zapustil
bojno polje na bolj časten način. Mnogo
se razpravlja o novih možnostih, ki lahko
nastopijo. Predvsem prevladuje mišljenje,
da bo kriza trajala dalje časa, najmanj pa
10 do 14 dni. V informiranih krogih se je
z ozirom na kraljevo obljubo glede veri-
fikacije mandatov hrvatskih poslancev in
glede nekaterih nujnih zakonov in kon-
vencij največ govorilo o kombinacijah de-
lovne vlade opozicionalnega bloka in o
široki koncentraciji, ki jo najbolj forsirajo
radikali. Ker pa je jasno, da opozicionalni

blok s Pašićem in Pribičevićem ne more
iti, bi bila koncentracija mogoča samo v
slučaju, če izostanejo izven vsake kombi-
nacije korupcionisti in elementi, ki so
proti sporazumu in ki se zbirajo okrog
Pašića in v Pribičevićem Samostalnem
demokratskem klubu, tej filiali radikalne
stranke.

SESTANEK ODSTOPIVŠIH MINISTROV.

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Nocoj so se
bivši ministri Pašić-Pribičevićeve vlade
sestali na sestanek, kjer so pretresali po-
ložaj. Pašić jih je obvestil o svoji avdienci
in izjavil, da je moral podati demisijo. Po
seji vlade je vladalo skrajno slabo razpo-
loženje in so ministri dajali kratke infor-
macije. Splošen vtis je ta, da je Pašić mor-
al podati ostavko, ker ni imel pooblastila
od krone, da odlaga seje. Na večer ni bil na
dvor nihče poklican. Za jutri je poklican
na dvor predsednik narodne skupščine,
nakar bo krona konzultirala vse predst-
avnike vseh opozicionalnih skupin. V vladnih
krogih vlada precčjšnja potrtost.

ŽERJAV — MALI UČENEC PAŠIČA.

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Včeraj po-
poldne je bil v avdienci pri kralju sam
vodja samostalnih demokratov v Sloveniji
g. dr. Gregor Žerjav, ki je pri tej pri-
liki hotel denuncirati stranke, o katerih
danes nihče ne dvomi, da so za državo.
Avdiencia je imela značaj največjega stran-
karstva in je naredila radi tega na krono
skrajno slab utis.

KOMUNIKE OPOZICIJE PROTI ZLORABI PRESEDSTVA SKUPŠČINE.

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Danes dopol-
dne je opozicija izdala naslednji komunike:
Predsedništvo narodne skupščine se je
končno odločilo za nepravilen korak, ki je
toliko napovedal, da se seje narodne skup-
ščine odgodijo. To se je zgodilo zavestno
nepravilno in z namenom, da se omogoči še
za nekaj časa neparlamentarna vlada, ki ni-
ma v narodni skupščini zaslombe, da na ta
način vlada dobi čas za izvajanje svojih ma-
nevrov. Skupine, ki tvorijo opozicionalni
blok, najodločneje protestirajo proti takemu
novemu izigravanju načel parlamentarne
vlade z zlorabo predsedniške moči. Smatra-
jo, da je ta zloraba v danem momentu tem-
bolj vredna obsodbe, ker se današnja vla-
da, ki nima zaupanja v skupščini, že od sa-
mega začetka nahaja stvarno v krizi in se
je s tem onemogočevalo delo narodne skup-
ščine in se na ta način onemogoča, da bi
ljudska volja zakonitim in ustavnim potom
prišla do izraza. Tudi se je zabranjevala
možnost svobodnega občejanja med obema
činiteljema, med kraljem in narodno skup-
ščino. Kajti po teoriji, ki jo je radikalna
stranka proglasila za svojo, je bila krona
sedaj prisiljena, da se pouči o pravem polo-
žaju in o željah in težnjah programov po-
edinih skupin samo od vlade, ki nima skup-
činskega zaupanja, in od skupščinskega
predsedništva, ki tudi več ne obstoja. Na-
čelniki skupščinskih skupin v opozicional-
nem bloku protestirajo proti temu dvojne-
mu nelegalnemu postopanju predsedništva
narodne skupščine, ki brez odgovornosti
prisvaja sebi pravico, da zavlačuje rešitev
ministrske krize, za katero se ve, da je ne-
izbežna.

Ta komunike je bil takoj poslan kroni
in na podlagi tega se je krona informirala
o pravnem stanju stvari in nato je sledila
avdiencia Pašića in padec Pašić-Pribičeviće-
ve vlade.

VEČINA POSLANCEV ODPOTOVALA.

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Tekom ve-
čera je večina poslancev odpotovala do-
mov. V Belgradu so ostali samo šefi posa-
meznih parlamentarnih klubov. Od jugosl.
kluba je ostal v Belgradu načelnik dr. An-
ton Korošec.

**IZ JUGOSLOVANSKEGA NOVI-
NARSKEGA UDRUŽENJA.**

Belgrad, 12. aprila. (Izv.) Na dneve
8. in 9. t. m. so bile seje ožjega odbora
centralne uprave Jugosl. novinarskega
udruženja. Na seji so bili Kovačević
Krešimir, predsednik, Luković Kostja,
podpredsednik, Velikić Gavrilko, tajnik
in Sokić Miloje, blagajnik. Razpravljali
lo se je o vprašanju železniških kart in
so v tem cilju storjene intervencije pri
prometnem ministru g. Svetislavu Po-
poviću, ki je obljubil, da bo po sedanjem
pravilniku dobilo vsako večje uredništvo
po dve karti brez imena. Radi sedanjega
porečnega položaja se ni moglo ničesar
narediti glede zakona o tisku in zakona
o časnikarjih. Sklene se pa, da se tekom
prihodnjega meseca skliče plenarna seja
centralnega odbora v Zagrebu.

Nemčija pred odločitvijo.

Pariz, 12. aprila. (Izv.) Reparacijska
komisija je danes soglasno sklenila, da sma-
tra od strokovnjakov predloženo poročilo
za podlago nadaljnega praktičnega reševa-
nja reparacijskega vprašanja. Reparacijska
komisija je pripravljena ravnati se po na-
črtih strokovnjakov in bo tudi prizadetim
vladam priporočila, da jih odobre. Preden
pa stopijo ti načrti praktično v veljavo, jih
mora odobriti Nemčija. Reparacijska komi-
sija bo od 17. t. m. sprejela nemške pred-
loge na znanje.

Pariz, 12. aprila. (Izv.) Sklep repara-
cijske komisije smatrajo kot priznanje za
delo strokovnjakov. Novi načrt pa repara-
cijske komisije nikakor ne veže.

Obisk romunskega kralja v Parizu.

Pariz, 12. aprila. (Izv.) O pomenu ob-
iška romunskega kralja v Parizu piše vse
pariško časopisje. Splošno sodijo, da je
smatral Poincaré za potrebno, da poleg
Poljske in Češke pridobi na svojo stran še

Romunijo, čeprav mora s tem žrtvovati do-
bro razmerje z Rusijo. Posebno važnost po-
lagajo listi na primero, ki jo je napravil
predsednik Millerand med Alzacijo in Be-
sarabijo. Njegove toževne besede tolma-
čijo kot odkrit nastop proti Rusiji. Splošno
pa prevladuje mnenje, da je francosko-ro-
munska vojaška pogodba že gotova stvar.

LLOYD GEORGE OBOLEL

London, 12. aprila. (Izv.) Lloyd Geor-
ge je obolel. Njegovo stanje je precej resno.

NAZADOVANJE SOC. DEMOKRACIJE V AVSTRIJI

Line, 12. aprila. (Izv.) Pri občinskih
volitvah v Gornji Avstriji so pridobili kr-
ščanski socialisti 63 mandatov, socialni de-
mokratje pa so jih izgubili 72. Velenec
so dobili 45 mandatov.

UPOR V TURKESTANU?

Riga, 12. aprila. (Izv.) V Turkestanu
je izbruhnil upor proti boljševikom. Upor-
niki so zavzeli mesto Ferghan. Upor vodi-
jo baje caristični oficirji, ki jih podpira An-
glija.

TISKARSKI ŠTRAJK V PEŠTI

Budimpešta, 12. aprila. (Izv.) Danes je iz-
šel list delodajalcev. V listu pravijo, da
štrajka ne bo prej konec, dokler ne bo
vprašanje kolektivne pogodbe definitivno
rešeno.

SNEG IN MRAZ V NEMČIJI

Berlin, 12. aprila. (Izv.) V celi severni
Nemčiji je nastopil včeraj občuten mraz.
Skoro povsod je začelo snežiti. Mnogo br-
zovjavni in telefonskih žic je poškodovanih.
V Hamburgu je snežilo tako močno, da je
bil železniški promet začasno ustavljen.

Predsednik Masaryk češkim dijakom.

»Prager Presse« poroča, da
je predsednik Masaryk povabil v
četrtek k sebi na čaj češke viso-
košolce. Podpredsednik »Osrednje
zveze čehoslovških dijakov« dr.
Appel je pozdravil predsednika v
imenu dijaštva, predsednik Ma-
saryk pa je odgovoril z nagovo-
rom na dijake, ki bo gotovo za-
nimal ne samo naše dijake, am-
pak tudi širšo javnost.

»Povabil sem Vas, da Vam dokažem,
da se zavedam važnosti dijaškega vpra-
šanja; drugega namena nisem imel, zla-
sti ne političnega, tako da me je pre-
senetilo, ker je javnost o tem pisala. Jaz
zasledujem Vaše življenje in se rad
oziram na izražene mi želje; mnogo
opravičenih Vaših zahtev še ni izpol-
njenih, toda republika je storila več ka-
kor stari režim.

Od časa do časa dobivam iz Vaših
vrst pisma in vprašanja, kako da se
držite politično.

Odgovarjam Vam: Dijak naj se
neč, on se mora izobraževati
in se pripravljati za svoj po-
klic in za življenje. Vedno sem
poudarjal potrebo, da se uči-
te jezikov, ki se govorijo v re-
publiki in v inozemstvu. Da
imamo danes v Pragi štiri vi-
soke šole, dokazuje ne samo
simbolično, kaj za nas pomeni
izobrazba.

Če zahtevam, da se učite, pa ne za-
htevam mrtvega učenjaka. Zahte-

vam pač primerno strokovno izobrazbo,
poig tega pa zahtevam splošno izobraz-
bo, po možnosti modroslovno, in zahte-
vam izoblikovanje značaja. Pri tem ne
pozabljam na umetniško, zlasti ne na
slovstveno izobrazbo.

Vaše politično delovanje
si mislim kot delovanje v po-
sameznih strankah. Viste vo-
livi in če zato se morate med
političnimi strankami orien-
tirati. Toda tudi politiko mo-
rate študirati, v resnici štu-
dirati, in sicer znanstveno.
Znanost pomenja predvsem
metodo, da znate pravilno mi-
sliti.

Pri tej priliki smatram za umestno
za naše razmere, da Vam povem, kaj raz-
umem pod politiko. Jaz razločujem
politiko od žurnalistike, če-
prav sta obe tesno spojeni. Politika se
ne izčrpa v delom v stranki in za
stranko. Politika tudi ni samo poznavanje
državne in javne uprave sploh, če-
prav je uprava v demokratijah velikega
pomena in čeprav obsega politična iz-
obrazba tudi proučevanje moderne
države, parlamentarizma in uprave.
Razven tega pa pomenja poli-
tika v ožjem pomenu besede,
rekel bi, politično vodstvo, vo-
diteljstvo, in razumevanje za-
to, kaj pomenja država in kaj
pomenja narod v zgodovins-
kem razvoju Evrope, kakšno
mesto da zavzema v zgodovini in v sve-
tovnem položaju in v kateri smeri
približno se razvijata narod in svet.

Na tak način politično se
izobraževati se pravi: znan-
stveno in filozofsko se pečati
z zgodovino in se pravilno
opazovati, kaj se godi doma
in tujini. Tose pravilno po-
samezne družabne in zgo-
dovinske tvornice se analizirati
in končno: spoznavati vred-
nost teh tvornih sil. Doslej se
pusti večina ljudstva voditi
v politiki od tega, kar bere in
sliši: odtod prihaja, da im-
mo deduktivno politiko na-
mesto induktivne, da imamo
politiko gesel in da zamenja-
vamo idealne cilje z utopistič-
nimi fantazijami.

Politika pa končno ni samo teorija,
ampak je dejanje, je odločitev.

Pri nas opažamo že nekaj časa neki
konflikt o naši revoluciji in o našem re-
volucionarstvu med vojno. Mene zani-
ma pri tem predvsem to, da ne samo
pri nas, ampak tudi drugod, tako malo
ljudi pozna svetovni položaj med vojno
in pa tedanji politični položaj. Za to ni
bilo treba biti ravno v inozemstvu in v
vseh v vojno zapletenih deželah, ampak
je bilo treba le opazovati gibanje čet,
strategično sposobnost in taktično vo-
dstvo, znati je bilo treba ocenjevati gos-
podarsko in finančno moč posameznih
strank, analizirati je bilo treba politične
izjave politikov in državnikov in je bilo
treba vse celotno ocenjevati — to bi
bili zgodovinarji in politiki lahko povsod
napravili, tudi pod pritiskom cenzure in
tudi pri pomanjkanju časopisov in poro-
čil iz inozemstva.

Za mislečega zgodovinarja in poli-
tika je vprašanje danes in vedno, da

razumemo bistvo in cilj tega
velikanskega svetovnega pre-
vrata, ki se je l. 1914. pričel s svetovno
vojno, ki nam je prinesla svobodo in ne-
odvisnost. Politično se izraža ta revolu-
cija s tem, da imamo danes v Evropi
večino republik in da so padle
zlasti absolutistične države.

Naloga češke in slovaške
inteligenče je, da ta svetovni
položaj zapopade, in da si je
najjasnem, v kakšni zvezi stoji
z njim naše osvobojenje. Zato
zahtevam od naše inteligen-
ce, da se dvigne do svetovne
politike. Že pred 100 leti je opo-
zarjal Palacky na takratno
»svetovno centralizacijo«, kot
jo je on imenoval, v kateri bo
moralna naš narod z drugimi na-
roditekmovati v kulturni po-
litiki, in je obsojal tedanje
pravni naprednostarinstvo,
ki nas bo peljalo v pogubo. Tu-
di Šafařík se je takrat prito-
ževal nad pražskimi starimi
filistri in Hálek je vzdihoval
nad mladimi: »Bog, ne daj, da
postanem vsakdanji človek!«
Od takrat so se razmere sicer
izboljšale, toda kljub temu
se mora ravno v naši republi-
ki inteligenca izobraževati
za svetovno politiko. To bo
kulturna politika; mi stojimo
na mejniku nove, velike
dobe. Prava demokratija ne
gleda pred seboj le političnih
in gospodarskih problemov,
ampak problem nove duševne
kulture sploh. Mi moramo raz-
umeti Komenskega in njego-
vo naziranje o vzgoji in šoli,
da je ona »oficina humanita-
tis«. Prava demokratija ni mo-
goča brez pravosti volivcev
in državljani.

Vaš govornik je omenjal, če se ne
motim, razne afere. Vlada jih pobija od-
ločno in brezobzirno. Obžalujem samo,
da jih je en del časnikarstva izrabljalo v
strankarske svrhe. Jaz se v tem prav-
ni ne tolažim, da se enake afere do-
gajajo tudi drugod in da so ded-
ščina svetovne vojne.

Pravijo, da je mladina po svoji na-
ravi radikalnejša kot starejša generaci-
ja. Jaz sicer o tem nekoliko dvomim, to-
da za razlago bi bila potrebna obširnej-
ša analiza. Rečem le toliko, da dijak da-
nes ne more igrati tiste politične vloge,
ki jo je igral nekdanj, ko v politiki še
niso sodelovali široke mase kot danes. V
dobi absolutizma je lahko nekaj sto na-
vdušenih fantov z vspehom demonstri-
ralo in tudi posegalo v revolucije. Tega
položaja dijaštvo v moderni demokratiji
nima več. Zlasti ne več po svetovni vojni.

Zato ponavljam danes še
enkrat in še enkrat, da se mo-
ra naša inteligenca politično
karnajbolj znanstveno orien-
tirati in da se mora na politič-
no delo pripravljati — na po-
drobno delo in na veliko delo.

Z razvojem demokratije, z
njenim razširjenjem in z njeno poglobit-
vijo se je morala pojaviti tudi kriza in-
teligenče in tako so se pojavila tudi
zopet vprašanja o osnovah modernega
pouka, moderne izobrazbe in vzgoje. Pri

nas je ta kriza še nekaj posebnega valed
tega, ker je pod stari režimom nazad-
njaški absolutizem s svojo politično in
kulturno demoralizacijo okužil vso in-
teligenco, profesorje, učitelje, častnikar-
je, urednike i. t. d. Kmeti in delavci se
ta demoralizacija ni direktno prijel in
zato so si ti ohranili lepo mero samostoj-
nega značaja, ki se je s težnjo po iz-
obrazbi in po politični svobodi le še iz-
popolnjeval.

Tuleži za našo inteligenco
njen poseben, veliki in težav-
ni problem. Naše dijaštvo je
steber bodoče inteligenče. Vi-
ste inteligenca v visoki meri
že danes, torej: Misli, misli,
ti, misli! Skratka: Češki in
slovaški dijak naj bo dosto-
jen človek.

»Ogrske volitve.«

Trst, 11. aprila 1924.

Takoj po končanih volitvah, ko se je
zaznalo za fašistovsko zmago, so fašistov-
ski časopisi javili, da so se volitve vršile
po vsej Italiji v najlepšem redu, brez vsa-
kršnih omembe vrednih incidentov. Vsa-
kdo da je lahko oddal neovirano in popo-
lno svobodno glas, komur je hotel. S ta-
kimi vestmi so hoteli in hočejo fašisti tudi
še danes varati svet. Res je, da je skoro
vse italijansko časopisje v službi fašizma,
bodisi iz pasjega strahu ali iz umazanega
interesa ali iz podle breznačajnosti, ven-
dar si kljub vsemu resnica dela pot. In ta
resnica je taka, da nas opravičuje imeno-
vati volitve v italijanski parlament, ki so
se vršile pod Mussolinijevo vlado, »Ogrske
volitve«. Te so bile po vsem svetu znane;
denar in orožnik sta igrala pri njih glavno
vlogo. Podobno in še huje je bilo sedaj v
Italiji. Že zadnjič smo na splošno omenili,
kakšna nasilja in nepostavnosti so se vršila
ne le v Istri in sploh v juljski Krajini, am-
pak po vsej Italiji. Sedaj prinašajo opozici-
onalni časopisi poročila o dogodkih, da se
človeku ko jih bere, kar lasje ježijo. In teh
nasilij in teh nepostavnosti je bilo toliko, da
bi poročila o njih napolnila debelo knjigo.
Ne moremo omeniti vseh posameznosti,
omejiti se hočemo le na splošne stvari. Na
tisoče naših glasovnic je bilo uničenih, ker
so volilci lipov znak prečrtali dvakrat na-
mesto enkrat ali pa ker so ga prekrizali.
Znak se je smel prečrtati samo s črnim
svinčnikom; glasovnica prečrtana s črnilom
ali pa pa s tintnim svinčnikom je bila ne-
veljavna. Da se je smelo črtati samo s čr-
nim svinčnikom, to je imelo svoj pomen.
Zato tudi razumemo, zakaj predsedniki ni-
so pustili zaupnikov Slovanske stranke k
škrutinju. Spet drugod so podtaknili tint-
ne svinčnike, da so lahko razveljavili gla-
sovnice. Naše volivce in zaupnike so zapi-
rali, strahovali, pretepali, jim žugali. Mno-
gi so bili ranjeni, mnogi so se morali skri-
vati po kletah, da jih niso pretepali ali ubi-
li. Nož, revolver, bombe, bikovka, to so bi-
la orodja, s katerimi so fašisti dokumenti-
rali svojo kulturo in svobodoljubje. — Mi-
limo, da naše politično vodstvo zbira gra-
divo. Svet se bo čudil, ko bo videl in bral,
kako se v »civilizirani« državi, kjer je
»svoboda« doma, postopa s kulturnim na-
rodom. Kakor pri nas, se je postopalo več
ali manj tudi drugod po Italiji proti opozi-
cionalcem. Upalo se je, da bo vsaj ozir na
najnovejšo prijateljsko razmerje med Itali-

Jos. Lavtžar:

Turjak.

(Konec.)

Drugi imenitni Turjačan je bil An-
drej, zmagovalac pri Sisku. Slikar nam
predstavlja mladostnega moža, z drobnim
podolgovatim obrazom, visokim čelom,
temnimi lasmi in malimi brčicami pod no-
som. Bil je karlovški general in se je naj-
bolj proslavil z zmago nad Turki pri Sisku
22. junija (sv. Ahacija dan) 1593. Vojake
je navduševal: Ne glejmo na število so-
vražnikov, Bog nam bo pomagal. Okrog
sebe je imel 300 oklopnikov, ogrnjenih s
tigrovimi kožami. Glavni boj je trajal ome-
njenega dne samo od ene do dveh popo-
ldne ter se končal s temeljitim porazom
Turkov. Drugo jutro so prinesli kranjski
vojaki Andreju Turjaškemu truplo Hasan-
paše, ki je utonil v Kolpi. Turjaški ga je
pokopal na lepem kraju pri Sisku, toda
Turki so ponoči izkopali truplo in je od-
nesli. Novica o zmagi pri Sisku je razve-
selila ves krščanski svet. Papež Kle-
men VIII. je poslal Andreju lastnoročno
zahvalno pismo, od cesarja Rudolfa II pa
je prejel zlato ovratno verižico. V spomin
na to zmago so sezidali Turjačani cerkev
sv. Ahacija na griču blizu Turjaka. Najbolj
so bili veseli zmage Hrvat in Slovenci, ki
so bili za sedaj rešeni turške sile.

Tretji znameniti potomec turjaškega
rodu je bil Ivan Vajkard (1615 do
1677). Okrogla glava, drobne oči, fino za-
črtane ustnice in kratka koničasta brada
z ličnim podbradkom — takega nam kaže
slika. Po običaju 17. stoletja je nosil dolge

lase, pokrite na temenu z okroglo čepico
in širok bel ovratnik. Dvignil se je do vi-
soke časti prvega ministra na Dunaju ter
zastopal avstrijsko vlado v notranjih in
vnanjih zadevah. Dobro je poznal potrebe
Kranjske, Koroške in Štajerske, zato so ga
te tri dežele izvolile za svojega pokrovite-
lja, da bi jih zagovarjal na cesarskem dvor-
u. Žal, da ni bil njegov značaj brez graje.
Nagibal se je namreč na stran francoskega
kralja Ludovika XIV. in menda samo zato,
ker je upal po njegovem vplivu postati
kardinal. Prav ta želja po časti ga je po-
gubila. Cesar Leopold ga je odpustil iz
službe in Ivan Vajkard je svoja ostala leta
preživel v Ljubljani, kjer je umrl l. 1670.
Pokopali so ga v frančiškanski cerkvi.

Lahko bi našli še več odličnih Tur-
jačanov, kar pa ni namen temu spisu. V
obče se lahko reče, da so se proslavili nad
vse druge plemenitaše kranjske dežele. V
priznanje zaslug so dobili Turjačani l. 1630
naslov grofov. Poprej imenovani Ivan Vaj-
kard, prvi minister Ferdinanda III. in Le-
opolda I., pa je bil povzdignjen l. 1653 v
knežji stan.

Če pogledamo še enkrat celokupno
zbirko slik, nam pride na misel, da so vse
te osebe že davno mrtve, toda ne pozab-
ljene. Glede njih velikega števila ni, da bi
rekli: vse so bile slavne. Toda ako bi Tur-
jačani imeli samo to zaslugo, da so Turke
odvrnili od naše dežele, so že veliko sta-
rili. Ako sta bila v tem oziru Herbert VII.
in Andrej prava junaka, ne smemo poza-
biti tudi Franca Karola Turjaškega. Ta je
stal, ko so Turki oblegal Dunaj (1683), v
prvih vrstah in se povzpeli, pri Belgradu
na vrh trdnjave, da so ranjenega odnesli z
bojišča.

V »Gorskem vencu« črnogorskega
kneza Petra II. čitamo Petrovo sodbo o
Turkih. Knez pravi: »S Turkom delaj, ka-
kor vsakdo more, jaz pa že vem, kam naj
pest mi pade.« Tega pravila so se držali
Turjačani že dobrih 250 let poprej. Slove-
nija bi bila turška drajna ali druga Mace-
donija, če ne bi bili odbijali turških na-
valov na našo zemljo.

V turjaškem gradu se nahaja tudi žup-
nijska cerkev Matere božje. Tega nas spo-
minja piramidalni zvonic, ki se vzdiguje
nad gradom. Za časa luteranstva so se si-
cer Turjačani poprijeli krivoverstva ter
imeli svoje predikante tukaj in v bližnjem
Skocijanu. Pozneje pa so zopet sprejeli ve-
ro svojih prednikov. Turjačan Herbert X.
je dovršil svoje študije v jezuitskih šolah
v Ljubljani, bil karlovški general in umrl
leta 1669 v Zagrebu. Vuk Engelbert Tur-
jaški († 1673 v Ljubljani) se je odlikoval
kot poseben podpornik duhovščine itd. Pa
tudi cerkev kaže, da so grajski gospodje
skrbeli zanjo. Napisi na kamenitih ploščah,
vzidanih v njeni notranjščini, poročajo, da
so bili Turjačani v prijateljski zvezi z Ri-
mom. Prav tako se sodi po lični cerkveni
opravi, da tudi sedanji turjaški rod ne za-
nemarja svetišča. Ob velikih praznikih se
rabi mašni plašč, čegar zlata vezena pri-
ča o njegovi dragocenosti in o katerem
trdnijo, da je izza turških časov.

V prostornem jugovzhodnem stolpu
imajo vdobno stanovanje turjaški župniki.
Ves dopoldne sije sonce v te zračne sobe,
iz katerih se nudi obširen razgled po hri-
bih in dolinah. Anton Medved, ki je bil
nekaj let upravitelj te župnije, se večkrat
spominja slavne preteklosti Auerspergov-
cev. V pesnitvi »Na starem gradu« čitamo:

Srce živi v otroški veri,
da izmed vitezov kateri
prikaže v težkem se orožju,
postavi smel ob mojem vnožju
in praviti mi jame vnet
krvave zgodbe davnih let.
Kako bi ga strmeč poslušal,
za slavne dede se navdušal,
zajemal vir junaškim spevom,
primerjal svojim mrtvim dnevom
dejanj in mož viharji čas,
trpečih zase in za nas.

Na poti proti Velikim Laščam zanima
tvoja vas Raščica, stoječa s cerkvijo na ma-
li višini. Domačini nam pokažejo hišo, v
kateri se je rodil 8. junija 1508 Primož
Trubar. Zgodovinarji nam popisujejo ta-
kratno dobo le od slabe strani. Draginja
velika, vse polno beračev, kmet nasprot-
nik grajščakov. Turki so se bližali našim
deželam, vrh tega še verski prepiri. Treba
se je bilo odločiti za eno strujo; žal, da se
je Trubar pridružil Lutrovemu krivover-
stvu. Koristil pa je Slovencem s tem, da je
začel izdajati slovenske knjige, ki so bile
podlaga našemu slovstvu.

Blizu Raščice smo se srečali z veselo
družbo bosonogih izvidnikov (skavtov), ki
so prišli skozi lški graben in prenočili pod
šotori na Krvavi peči. Njih cvetoča lica so
kazala, da jih ne morita ne alkohol in ne
nikotin, in da dobivajo svežost in lepoto
v naravi. Človek, ki se zapira v sobo, ne
ve, kaj je lepo. Za njega ni višnjevega ne-
ba in ne solnca, ne gozda in tičjega petja.
Priroda ima svojo knjigo, v kateri je veliko
zapisanega, toda mnogo jih je, ki ne raz-
umejo njenega jezika. Da ste srečni, mla-
di popotniki!

Jo in Jugoslavijo vsaj nekoliko olajšal naše obupno stanje, toda dogodki kažejo, da smo se varali. To se pravi, nič se nismo varali, ker smo dobro vedeli, kaj nas, kljub temu »priateljstvu« in kljub raznim sladkim besedam in lepim obljubam čaka, ker predobro poznamo čud in nprav italijanskih naših gospodarjev. Nikdar jim nismo verjeli, tako tudi sedaj ne! Oč strani naših voditeljev se je v zadnjem času vse storilo, da pride do iskrenega in odkritosrčnega sporazuma in do nekega modusa živendi med obema narodoma, če bo sedaj po takih volitvah prepad še bolj na široko zazljal, Bog nam je priča, ni gotovo krivda na strani Slovencev! Kakor se je pri teh volitvah zopet pokazalo, da Mussolinijeva beseda pri tukajšnjih fašistih nič ne izda, ravno tako se je izkazalo, da so obljube, ki jih je dal Mussolini jugoslovanskim državljanom o priliki podpisa medsebojnega prijateljstva, da se bo s Slovani v Italiji postopalo dobrohotno, prazne besede in varanje. Ko je bil Mussolini prvokrat na poskušnji, da pokaže to dobrohotnost, se ni obnesel. Znova smo potrjeni v prepričanju, da Lahu ni dati vere. Govori lepe besede in obljublja nebesa, da si pridobi zaupanje navneža, a besede ne drži ali pa le v toliko, kolikor je v njegovem interesu. Grd karakter! Ne motimo se, če mislimo, da je takih navnežev tam preko meje še mnogo in čim bliže Belgrada, tem več jih je.

Nasilja pa so se vršila tudi že po dobili »magici«. V Milanu so fašisti dobili samo 60.000 glasov, opozicionalne stranke pa 100.000. Silno jih je to razjezilo, da niso v tem središču italijanske industrije od zadnjih občinskih volitev nič napredovali. Duška tej jezi so dali na ta način, da so po končanih volitvah zažgali kamijone, ki so vozili na kolodvor za deželo namenjene izvoze opozicionalnih listov. »Corriere della Sera«, »Avanti«, »Unita«, »Giustiziat«, ter da so razdejali v Monzi poplarsko tiskarno in biblioteko ter po raznih krajih Lombardije brezštevila društvenih lokalov, zla-

sti poplarskih, pa tudi socialističnih. Ti rekonstruktorji vere so se znašli nad papetimi in svetniškimi slikami in kipi. Načelstvo lombardske poplarske stranke ostro protestira proti temu barbarskemu uničevanju. Tudi iz drugih mest in provinc prihajajo poročila o napadih, razdejanjih in pobojih. Iz poročil časopisov je razvidno, da oblasti dopuščajo fašistom te orgije in nastopajo še le, ko je »patriotično« delo dovršeno. Čudno to ni, saj je comm. Rossi, podpredsednik fašistovske stranke, izjavil, da bo treba proti opozicionalnim časopisom napeti druge strune. Čudno pa tudi to ni, da Mussolini ni dovolil prisostvovati zastopnikom angleške delavske stranke volivnim operacijam preteklo nedeljo. — Tako je torej izgledalo svobodno izražanje politične pripadnosti v svobodni Italiji v drugem letu fašistovske vlade.

Glede izida volitev bodi omenjeno še to, da se v obče ni pričakovalo, da bo socialistično-komunistična stranka izšla iz volivnega boja tako močna kakor je. 63 poslancev so dobili. Kolikokrat je Mussolini v svojih govorih rekel, da ni vredno se pečati s temi sovražniki, saj jih ni več, razkropljeni in poteptani so. Volitve so pokazale, da se je Mussolini vrezal.

»Piccolov« urednik Mario Nordio je bil odlikovan od jugoslovanskega kralja z redom sv. Save. »Piccolo« pravi, da si je zaslužil to odlikovanje s svojim objektivnim (?) poročanjem iz Jugoslavije.

Italijanske torpedovke, ki plovejo po Donavi in obiščejo Budimpešto, Dunaj, Linc, pridejo te dni pred Belgrad. V laških časopisih beremo, da se jim pripravlja v jugoslovanski metropoli sijajen sprejem, ki se ga bo udeležilo vse prebivalstvo, ki je vedno simpatiziralo z Italijani, posebno pa sedaj, ko je prepričano, da prijateljstvo med obema državama ni prazna beseda, ampak odkritosrčen sporazum, kakor je v novejšem času dokazala italijanska vlada. (Primerjaj s tem »sprejem«, ki so ga preteklo nedeljo dobili naši volivci.)

Politične vesti.

+ »Demokrati«. »Jutro« od 12. t. m. piše v svojem uvodniku med drugim: »Klerikalci in radičevci morajo šele z večletnim konstruktivnim delom dokazati, da se jim država brez skrbi za njen obstoj lahko zaupa.« Mi bi naše »demokrate« nato samo vprašali: Kdo je tisti gospod »se«, ki državo zaupa, komur se zljubi, kakor da je njegova last? Ali je morebiti to Nikola Pašić ali pa je celo Rade Pašić? Ali mogoče spadata med »lastnike« naše države tudi Pribečević in Žerjav? Kdo je pa naredil te gospode za gospodarje naše države? Ali je naša država morebiti še kakšen fevd, ki ga nekdo podeljuje po svoji vsemogočni volji? Ali pa je morebiti gospod Pašić našo državo kupil kakor je kupil posestva na Kosovem polju? Ljudje s takimi nazori se imenujejo — demokrati!

Beleške.

»O avtonomiji se danes lahko govori samo z ironijo, ker je njeno bistvo spoznalo tudi preprosto ljudstvo samo in vsi krogi Slovenije, zlasti gospodarski,« piše »Slov. narod« včeraj v uvodniku. Da, bistvo avtonomije je ljudstvo spoznalo, in sicer prav temeljito spoznalo, zlasti po zaslugi belgrajske uprave. Posebno dobro so to bistvo spoznali slovenski gospodarski krogi in ga spoznavajo še danes, zlasti takrat, ko dobe na mizah v svojih kontorijah priručna vabila za plačevanje davkov. Celó »Slov. narod« spoznava včasih to bistvo, zlasti ko objavlja razne članke iz gospodarskih krogov, ki diše po vsem prej kakor po centralizmu. »Narod« naj kar vpraša pri ljubljanski Trgovski zbornici in njenih članih. Razni gospodarski članki v »Narodu«, ki jih spisujejo gospodarski krogi, so res pisani z ironijo, z naravnost žgočo in pekočo ironijo, ampak ne na avtonomijo, temveč na centralizem in na centralistično belgrajsko upravo.

Nacionalni hinavci. »Jutro« se zaletava v opozicionalni blok, ker so se mu pridružili Nemci, ki so — kakor pravi »Jutro« — ves čas obstoja države SHS izpodkopavali temelje državnega edinstva. Ko pa sta Pašić in Pribečević beračila pri Nemcih, naj podpirajo še dalje režim in jim obljubovala vse, kar bi hoteli, sta se jim seveda laskala kot »najodličnejšim državotvorcem«. Tedaj jima nemški »Kulturbund« ni bil nič nevaren, sedaj pa, ko sta dobila košarico, se je vlada postavila v nacionalno pozo in »Kulturbund« razpustila.

Točna slika JDS. »Kjer so neuspehi, tam pogreški, kjer pogreški, tam nesposobnosti. Nesposobnost pa ne spada v politiko in v delo za javni blagor.« Tiskano včeraj v »Narodu« na koncu uvodnika. Najboljše fotografije JDS prodaja »Slov. narod« vsak dan.

Želja po nagobčnikih. V glasilu naših samostojnih demokratov beremo: »Brezmejna svoboda, ki pri nas dovoljuje prosto izražanje...« — Tako piševo ljudje, ki imajo po svojem programu na prvem me-

berühmten. — To utegne biti res, ker pravijo, da se je v istem vlaku s »tigric« vred vračal iz Belgrada v Ljubljano dr. Žerjav.

Kaj ni prav?

Kljub temu, da se »Avtonomist« v vsaki številki zaleti proti avtonomistični SLS, vendar ne moremo redno odgovarjati na njegove napade ali bolje podtikanja. Naša stranka ima žalibog drugačne nasprotnike v velesrbskih centralistih, pred katerimi moramo braniti slovenstvo. Ti so, ki jih moramo zmagati, drugi so malo nevarni. Če ne prej, bo moral urednik »Avtonomista« v predstoječi volivni borbi, v kateri bo proti SLS vodil glavni napad demokratični centralizem, uvideti, da sme po vsej pravici obrniti na se besede nesrečnega Roderiga iz Otele: »Tukaj sem pri lovu, a ne kakor pes, ki podi, ampak samo tako zraven laja«. Ne torej radi »Avtonomista«, ampak našim bralcem v pojasnilo odgovorimo na vprašanje v zadnji številki tega lista.

Kdo ima veselje nad njegovo pisavo? Ali ne ravno zagovorniki centralizma? Ali niso razcepljene sile proti vidovdanski ustavi slabše kot združene? Ali je kak dvom v tem vprašanju še mogoč? Če ste prepričani, g. urednik »Avtonomista«, da morete rešiti slovensko ljudstvo ravno Vi, je gotovo »dober« Vaš namen, s katerim se potegujete za mandat, ne smete pa nam vzeti za zlo, če o tej zadevi »mislimo s svojimi možgani«. Tudi ni gotovo nič napačnega pokazati na napake v javnem življenju, toda nam se ne zdi dobro, če vršite to na ta način, da poskušate razrahljati proticentralistično fronto z novimi političnimi organizacijami. Prav gotovo pa je slabo, če se pri tem poslužujete zavijanja. Kdaj je »Slovenec« zapisal, da ste Vi »zakleti nasprotnik krščanskega kulturnega nazora«? Pojdite se prej učiti brati! Da pa razcepljenost ljudi našega svetovnega nazora uveljavljenu tega nazora v javnem življenju škoduje, je menda jasno. In ljudje, ki to razdvojenost pospešujejo, hote ali nehoti »opravljajo posle« za nasprotnike. Mislimo, da se to ne da spraviti s sveta z nobenim zavijanjem. Še posebno grdo pa je, če zapišete čisto navadno laž, ko pravite: »Razne zaupne okrožnice tajništva SLS so nam priča, da se je hotelo naš list uni-

čiti... zlasti zaradi tega, ker smo republikanci«. Kaj res ni prebral urednik okrožnice, ki jo je sam prinesel? Ljudi, ki tako delajo, ne bomo mogli šteti med najboljše kristjane ne »v srcu« ne — »v glavi«.

Resnično ne vemo kaj ljudem, ki niso naši pristaši, mari naša celjska resolucija. Mi vendar nimamo nobenega povoda, da bi od nje odstopali, četudi bi nam »Avtonomist« to rad sugeriral. Mi ne verjamemo, da bi kak odbornik K. Z. ali bralec »Pravice« hodil pripovedovat ravno uredniku tega lista, kaj mu v stranki ni prav, po zadnjih avanturah tega lista pa je tudi gotovo, da »naš pristaš« pri tem listu ne bo sodeloval, ne v eni ne v drugi obliki.

Političnih konjičkov kakor n. pr. Prepeluh s svojo »človečansko« republiko ne jahamo, ker smo resna politična stranka s programom, ki je zašrtan na naših katoliških shodih in v »avtonomističnem programu SLS«. Nekdaj je to priznaval isti »Avtonomist«, ko je pisal pred dvema letoma: »Slovenci smo narod, ki hočemo skupno politično življenje s Hrvati in Srbi; zato priznavamo državno združenje z dne 1. decembra 1918. leta. Na tej podlagi zdajmo dalje v duhu sporazuma! Geslo slovenske politike mora biti: Nazaj k 1. decembru 1918. l. za revizijo vidovdanske ustave v smislu avtonomne Slovenije v federaciji s Hrvati in Srbi«.

Kaj nam torej ni prav? Ni nam prav, da v težkem boju za revizijo ustave »Avtonomist« poskuša rušiti avtonomistične vrste in tako pomaga svojim in našim nasprotnikom — centralistom. Ni nam prav, da se poslužuje v tem boju sredstev kot so zavijanje in laž. S tem, gospodje okrog »Avtonomista«, gotovo ne služite resnici. Demagogija je grda in se vam bo prej ali slej maščevala. V »Mali politični šolici«, ki smo jo dobili te dni v založbi uprave »Avtonomista« beremo: »Dokler slovensko ljudstvo ali vsaj njega večina ne bo tako politično vzgojeno, da bo lahko samo presojalo važnost ali nevažnost vseh mogočih dogodkov doma in na tujem, bo ostalo vedno igrar v rokah ljudi, ki vidijo v prvi vrsti le sebe, ljudstvo pa poznajo le ob času volitev.« Verjemite nam, da je naše ljudstvo tako politično vzgojeno, da bo spoznalo ob času volitev, da zadnje besede v prvi vrsti za vas veljajo.

Dopisi.

Ježica pri Ljubljani. Odbor tukajšnje Kmetijske podružnice se je pretekli teden preselil iz »Jutra« v »Kmetijski list«. Ali je bilo preseljevanje prostovoljno ali prisiljeno, tega zaenkrat še ni povedal. V »Kmetij. l.« g. tajnik, izrabljajoč odborovo firmo, še enkrat na dolgo in široko razprede svoje otrobe, o katerih je prej tvežil v »Jutru« in zaradi katerih je od jutrovskega urednika prejel zaslužen »košarico«. Preden se poda odbor s svojim tajnikom na čelu v osebne izpade, naj gleda, da očisti sebe; t. j. naj ovrže, če mu je mogoče, težke očitke, katere smo navedli 1. in 6. t. m. v »Slovenec«. Dokler ne stori tega, mu ostane madež, kakor si ga je na obnem zboru 30. pr. m. sam pritisnil na čelo. K popolni mešanici v »Km. l.« pa dodajamo nekaj značilnih pripomb. Podružnični odbor izjavlja, da ne odstopi, dokler ne poteče njegova poslovna doba in to kljub temu, da ogromna večina članstva zahteva njegov odstop. Gospodje odborniki, za svoje dosedanje poslovanje ste prejeli na obnem zboru soglasno nezaupnico, tega vendar do danes še niste tajili in utajiti ne morete. Obračuna za preteklo leto občni zbor ni odobrila. Kako si vendar upate še gospodariti s podružničnim premoženjem, ko nimate za to niti najmanjšega zaupanja! Ali se zavedate posledic, ki slede iz tega, da vam je občni zbor odrekel svoje zaupanje? V interesu vas samih, kakor tudi podružnice je, da lepo spravite svoje stvari in greste, kamor spadate. Motite se pa, če mislite, da si večina ne bo znala poiskati pota do pravice, katero ji vi odrekate, pa magari, da ji še tako grdo zavito očitate omadeževanost. — Dalje moramo resnici na ljubo ugotoviti, da je bilo pri podružničnih predavanjih navzočih saj toliko, če ne več, naših ljudi, kot pa SKS in JDS arjev. Da je pa bila udeležba sramotno nizka (sramotno za odbor), naj pa odbor pripiše svojim nezmožnostim, ker ni znal izvesti agitacije in reklame za svoje prireditve. Za vsak uspeh je treba žrtve in tega se ni zavedal podružnični odbor. Zakaj pa predavanja katol. izobraževal. društva, ali tudi sokolska uspevajo? Gospodje, nikar ne vračate krivde na druge, pogledajte rajši nase! — Končno pa je zanimivo še tudi to, kako daleč sega predzornost g. tajnika v izrabljanju odborove firme. Kako pride namreč podružnični odbor do tega, da brani predsednika Gospodarskega društva žalostnega spomina, ko vendar s tem popolnoma ničesar ne doprinese k dokazu za svojo poštenost. To je zadeva, ki se tiče izključno bivšega predsednika Gospodarskega društva samega. Kljub temu pa je vse to nadvse značilno za g. tajnika, ker kaže v jasni luči, kako se slučajno inteligentnejša oseba poslužuje tuje odborove firme v docela svoje osebne namene.

Logatec. Povsod menda velja rek, da sodnik razsoja pravdo, a zdi se, da pri nas v Logatcu pri sodišču to ne velja. Stranka, katere ime je vsak čas na razpolago v našem uredništvu, nam pove: »Prišel sem vprašati, oziroma sem hotel vložiti tožbo proti nasprotniku v nujno prečem slučaju, o katere rešitvi je odvisna eksistenca stare zapuščine matere v Ameriki se nahajajočega sina. Sodnik Baričević me je pa nahrulil z osornim tonom: »Kaj vsak dan tukaj sitnarite!« Na nadaljno mujo prošnjo, da me zaslisi, se je enostavno odstranil. Ker sem uvidel, da zame ni sodnika v Logatcu, sem se tudi jaz odstranil.«

Murska Sobota. Vesti, ki nam prihajajo iz vseh delov Prekmurja, kar se tiče javne varnosti, nam dajejo povod, da spregovorimo danes resno besedo na naslov merodajnih faktorjev. Iz raznih krajev gornjega Prekmurja, kakor Petrovci, Budinci, Domanjševci, Serdica itd., smo že poročali o raznih napadih in tatvilih, sedaj pa leži pred nami seznam cele vrste vlomov, tatvin in napadov iz srednjega in dolnjega Prekmurja. Tako je bilo pred 14 dnevi v Murski Soboti pri trgovcu Schöntagu ukradenih 10 gosi, v Bratoncih dne 7. t. m. v več hišah življenjske potrebščine, v Turnišču 8. t. m. pri Jožefu Horvatu precej usnja, mesa, masti itd. v vrednosti do 60.000 kron, iz Bukovnice smo dobili doslej še nepotrjeno vest, da sta v velikih tamošnjih gozdovih bila najdena dva nepoznana moška, ki so ju roparji napadli, oropali in ubili. — V znanem rašičkem logu med Benkovci in Odranci, kjer je pred par leti bila najdena ubita neka ženska, bi se istotako pred kratkim skoraj zgodil krvav zločin. Iz Bratoncev se je vračal domov v Turnišče bivši orožnik in posestnik Alojz Žižek. Naenkrat sta skočila na njega dva z batinami oborožena moška, takoj za tema pa še dva druga, in sicer eden z lovsko, a drugi z vojaško puško. Ko so z batinami izsilili od njega, da jim je izročil ves denar in vrednostne predmete, so izginili ti štirje junaki v rašičkem logu, pustec nesrečnega Žižka napol mrtvega na licu mesta. — Sličan slučaj se nam javlja iz Ptujca 10. t. m. je bil v Turnišču velik sejem ter so se zvečer vozili z izvoščkom neki ptujski trgovci iz Turnišča skozi Nedelico, Radmožance in Genterovec na dolnjelendavsko postajo. Na cesti med Nedelico proti Radmožancem, ki je od obeh strani obdana z velikimi gozdovi vojvode Esterhazyja, se pojavi štiri ali pet sumljivih moških oseb, oboroženih z belimi gorjačami. Ko se približa voz, so ti nepridipravi izginili za grmičevje na desni strani ceste. Voznik, nič dobrega sledeč, je nagnal konje, da so napefi vse sile in z bliskovito naglico peljali mimo kritičnega mesta. Iz grmovja je počelo leteti kamenje in debele gorjače na voz, pasažirje in konje. Ker je bilo že precej temno in je voz

naglo izginil, ni bil nihče zadet ter se je izjavil drzen načrt mažarske bande. Da so bili Mažari, je posneti iz tega, ker so mažarski vpili.

To so dejstva. Kaj poreče k temu naša »policijska« oblast? Resnica je, da v Prekmurju varnost osebe in imovine postaja čimdalje bolj nesigurna. Kje so vzroki? Vsi jih preveč poznamo. Naša cela uprava brede vedno globlje v radikalno-demokratsko blato. Po vzvišenem zgledu poveljnika orožniške čete v Prekmurju je začelo tudi orožništvo stikati z vsakim pristašem »nevladnih« strank, poskušajoč mu naprtiti veleizdajniški ali kakšnijski proces. Komandir orožništva je mogoče kot častnik v vojski dober, a v orožniški službi ima manj pojma kot kak nerednik. Zato je res skrajni čas, da ga upokoje in postavijo na čelo orožništva moža, ki ima strokovne sposobnosti ter bo takim pojavom, kot smo jih zgoraj opisali, posvetil vso pozornost. Mogoče se bo naša slavna uprava začela izgovarjati, da je v Prekmurju premalo orožništva, kakor so ti ljudje že vajeni. Na to že danes odgovorimo, orožništva je več kakor dovolj, znanja stvar pa je, da riba pri glavi smrdi. Ako bi

bilo vodstvo tako, kakor bi moralo biti, bi šlo vse drugače. Sedaj so n. pr. orožništvo v Prekmurju osrečilo v 14 dneh kar s tremi inšpekcijskimi. Najprej je prišel visok orožniški častnik iz Beograda, za njim poveljnik orožn. polka iz Ljubljane, navsezadnje pa še komandir čete. Inšpicirali so predvsem, kako pisavo imajo orožniki in ali so kasarne lepo pometene. Potem se je poročalo v Beograd, da je v Prekmurju vse »protidržavno« in konec. K vprašanju, zakaj se ne izsledi tatinskih in roparskih band, ki vznemirjajo Prekmurje, se pa ni resno pristopilo.

Ako bi vodstvo našega orožništva, kojega vodja je tudi »komando mestac« tu pri nas, imelo vsaj nekaj več smisla za javno varnost, ne bi mirno pustilo odpraviti nočnih služb pri poštnem, brzojavnem in telefonskem uradu v Murski Soboti, ki je obstojala že od prevrata. Pa gospod komandant mesta in »orožniški« oficir si mislijo, zakaj bi se pustili motiti ponoči s takimi razburljivimi vestmi, saj »ima« vremena, da se mi to drugi dan javi, ko so zločinci že za devetimi gorami.

Tu je treba napraviti red, a takoj, sicer bo prebivalstvo prisiljeno, da si drugače pomaga.

Dnevne novice.

— Oglase za velikonočno število »Slovenca«, ki izide v mnogo večjem obsegu in znatno zvišani nakladi, sprejema uprava do četrtka zvečer. Izvzete so seveda osmrtnice in pa važna, neodložljiva naznanila.

— Strašno ubožnostno izpričevalo je napisalo samo sebi starešinstvo jugoslovenskega sokolskega saveza, ki je dne 10. aprila 1924 izdalo nekakšen manifest »narodu«. V njem se pritožuje nekaj nad »zasebnimi, sebičnimi ali strankarskimi interesi«, ki da so jih v Juljski krajini gotovi ljudje predpostavili narodnim. Koga s tem misli, manifest žalilob ne pove ali pa noče, ker je to očitno zelo kočljiv kapitel. Cisto jasno pa je, kar sokolsko starešinstvo pove dalje: »Vsakega, ki je bil kdaj naš, pa je sedaj prodal sebe in zatajil svoj rod, je izdajstvo za vedno pahnilo iz našega števila! Njegovo ime ne skrni naše časti! To je torej nekaka slovesna ekskomunikacija vseh onih hrabrih sokolov na Primorskem, ki so v tako častnem številu volili fašiste. Seveda bo ta svečana prokletev koristila oziroma škodila prizadetim toliko kolikor očem ajbišev čaj. Neprizadeti pa bodo iz tega jasno izprevidili, koliko je bila vredna sokolska vzgoja na bivšem Notranjskem in po onih delih Goriške, kjer je kraljevala, oziroma se kraljuje od slovenskega sokola zanetna »napredna misel«. Kjer vlada liberalizem, so fašisti odnesli največ glasov, držali so se pa le kraji, kjer je delovala in deluje slovenska krščanska organizacija. To je nekoliko starešinstvo pozabilo povedati, zato mi to reč izpopolnjujemo, da bo manifest na vse strani točen in dovršen.

— Naša prometna mizerija. Nedavno smo poročali, koliko lokomotiv in vagonov ima na razpolago naša prometna uprava in koliko od teh je pokvarjenih in koliko dobrih. Poročali smo takrat tudi, da mora prometna uprava popraviti večji del pokvarjenih vagonov na popravilo v inozemstvo, ker doma ni delavnic. Danes pa poroča osveška »Drauc« sledeče: »V Sarajevu se nahaja ena izmed največjih železniških delavnic v Jugoslaviji, kjer je prostora za 2000 delavcev. Delavnica je opremljena s najmodernejšimi stroji. Delavnica pa vedno bolj propada in sedaj dela tam le še okoli 1000 delavcev. Na postajah v Sarajevu in okolici pa leži na stotine pokvarjenih vagonov. Strokovenjaki trdijo, da bi državna uprava lahko imela bsemkratni dobiček, če bi v te delavnice investirala mesečno 1 milijon dinarjev. Toda merodajni faktorji naročajo vagono iz Nemčije na račun reparacij, v Sarajevu pa je od dne do dne brezposelnost večja.« — Ko bo »Narod« te vrstice bral, bo zapisal, da so te uprave krivi »klerikalci«.

— Lasten dom si gradi tisti, ki daruje kaj za Stadion v Ljubljani. Da se bo naša telovadna organizacija mogla povzpeti na evropsko višino, zato nujno potrebuje svojega stalnega stadiona. Francozi so že hoteli, da bi v l. 1925. priredili v Ljubljani mednarodne telov. tekme, a nismo mogli sprejeti predloga, dokler nimamo svojega telovadnega doma — Stadiona. Da rove objavimo in darovatelje. Pokažimo, da znamo tudi mi kaj žrtvovati za splošne prekoristne namene.

— Poziv inozemskih visokošolcev na Dunaju. Inozemski vseučiliščniki na Dunaju so sprejeli na svoji skupščini 5. aprila sledeči manifest, katerega so razposlali tudi jugoslovanskim tovarišem: Inozemski dijaki na Dunaju smo začeli v jako težaven ekonomski položaj. Naši študiji so ogroženi vsled ponovne jako občutnega povišanja šolskih taks, ki so odmerjene za inozemske dijake v šestkratni izmeri taks za domačine. Inozemski dijaki smo se obrnili radi tega zvišanja na avstrijsko vladno prošnjo, da se odmerijo te takse na temelju individualnega položaja posameznih dijakov, ne pa kar en bloc na podlagi državne pripadnosti. V tej težki borbi računamo na moralno podporo in pomoč naših domačih dijakov, da podvzamete doma vse, kar je potrebno za izvedbo naše akcije in prepričate, kar bi ji znalo škodovati. S tem nam daste moralno podporo v naši ekonomski borbi za omožčenje naših študij na Dunaju. O poteku naše akcije in o nadaljnjih korakih vas bomo vedno stalno obveščali. Akcijski komite ino-

zemskih dijakov na Dunaju. Podpisani so zastopniki dijaštva iz Jugoslavije, Bolgarske, Makedonije, Grške, Rusije, Romunske, Poljske in Ukrajine.

— Cerkev na Rakovniku. Po prazniku Marijinega Oznanjenja se je zopet začelo zidati. Na stavbi je 120 delavcev, ko bo lepo vreme, se bo to število zvišalo na 150. Včeraj so bila dovršena glavna rebra, ki nosijo obočne kape. Zanimanje za stavbo raste po vsej Sloveniji. Vodstvo porabi priliko, da se vsem dobrotnikom — je jih na tisoče — najtopleje zahvali. Vse kaže, da bo do 8. septembra cerkev tudi že lepo opremljena. Posebno priznanje za to gre tudi tvrdki Viljem Treo, ki se je pri delu vsestransko sijajno obnesla. Ljudska posojilnica je darovala za cerkev 500 Din. Oblačilnica za Slovenijo 1000 Din, neimenovan dobrotnik 5000 Din. Vsem — Bog plačaj!

— Zdravniška vest. Naselil se je v Karlovcu kot zobozdravnik-specijalist med. univ. dr. Vinko Zalokar, slovenski rojak.

— Na gospodarsko-šumarski fakulteti v Zagrebu sta položila inženirske izpite starešini Jug. kat. akad. društva »Danice« v Zagrebu gg. Lambert Muri z Jezerskega in Ivan Oblak iz Jame pri Kranju. Iskreno čestitamo!

— Hidrotehnični oddelki v Sloveniji. Ljubljanski »Uradni list« z dne 12. aprila 1924 objavlja ministrsko naredbo, s katero se ukinjajo generalna inspekcija voda za Slovenijo v Ljubljani in njeni hidrotehnični oddelki v Mariboru in Celju. Namesto tega se postavljajo okrajni in sreski hidrotehnični oddelki, in sicer: okrajni hidrotehnični oddelki za ljubljansko in mariborsko oblast ter sreski hidroteh. oddelki s sedežem v Celju za srezce Celje, Gornji grad, Konjice in Smarje-Rogatec-Kozje. Sedež oblastnih hidroteh. odelkov je na sedežu oblastne uprave, v službi začetnih težkoč pa lahko tudi drugje. Razen tu navedenih oddelkov se lahko ustanove hidroteh. oddelki tudi za druge srezce.

— Zagrebški hidroelektrični projekt na Savi pri Krški vasi. Veliki župan ljubljanske oblasti razpisuje nadaljevanje obravnave na lico mesta, tiče se po zagrebški mestni občini projektirane hidroelektrične centrale na Savi pri Krški vasi. Na obravnavo so poleg prošilke povabljeni vse osebe, ki so kakorkoli prizadete po tem projektu. Obravnava se prične dne 13. maja t. l. pri krškem mestu in se vrši potem z obhodom po vsem vpoštev prihajajočem ozemlju do 20. maja, ko se konča in sklene zapisnik na okrajnem glavarstvu v Brežicah.

— Zdravniška imenovanja. Imenovani so: dr. Viktor Gregorič za uradnega (srežkega!) zdravnika pri okraj. glavarstvu v Novem mestu; dr. Božidar Fajdiga za uradnega (srežkega!) zdravnika pri okraj. glavarstvu v Kranju; dr. Milan Gregorič za začasnega sekundarja v splošni bolnici v Mariboru.

— Čudno smolo je imel neki Joško Guzelj, ki je po poklicu, kot sam pravi, prejemalec lesa, toda sedaj brez posla. Predvčerajšnjim je prišel ta možakar k Alojziju Praprotniku v Domžalah. Prosil ga je med pogovorom, da naj mu posodi za četrto ure svoje motorno kolo, češ da ga bo preizkusil. Guzelj pa se je peljal v Ljubljano, kjer je dal kolo v popravilo nekemu mehaniku. Ker pa se je zbal ovadbe, je šel sam na policijo, kjer je javil, da se mu je kolo med potjo pokvarilo in da ga je dal v popravilo. Policija ga je mislila prvotno pustiti kot poštenjaka, toda iz previdnosti ga je le malo pridržala, češ da se zadeva pojasni. Baš to pa je bilo za Guzelja usodno. Med tem je namreč prišla druga ovadba od nekega Jožefa Sevnika, ki je ovalil Guzelja, da je bil pri njem in si je izposodil navadno kolo in se ni več vrnil. Guzelj je najprej opeharil Sevnika za navadno kolo, s katerim se je peljal k Praprotniku, kjer ga je zamenjal za motorno kolo, ki mu je seveda bolj prišlo.

— Poziv zločincem. Načelstvo okrga Raškov v Novem mestu je izdalo poziv, da naj se Ujkan Djelje Rašljanin, 30 let star, šepav na desni nogi, ki je izvrševal in še izvršuje samolastno kazniva dejanja, zglašuje tekom 20 dni po razglasu pri najbližji oblasti ali sodišču,

ker bi se ga sicer razglasilo za hajduka in bi bilo dovoljeno vsakemu ga ubiti. Radovedni smo, kaj bo Rašljanin napravil, če bo bral to uljudno »vabilo«.

— Nevarna begunec. Iz čakalnice koldvora Dobova sta pobegnili orožniku, ki ju je stražil, nevarna vlomilca, goljufa in tatova Miško in njegova 22 letna družica Marica Mikolič. Na odredbo okr. sodišča v Brežicah ju je peljal orožnik radi vlačugarstva in tatvine v varaždinske zapore. Mikolič Miško, ki je znan po Hrvatski tudi pod imenom Joško ali Janko, pravijo mu tudi »zeleni Jankoc«, ima na vesti nebroj vlomov, tatvine in je že parkrat pobegnil iz raznih kaznilnic. Možakar je skrajno predrzen, zvit in nasilen človek. V čakalnici sta napadla orožnika, Miško je raztrgal oklepno verigo in je odnesel na nogah vezi in ključavnico. Doma sta oba iz okolice Zaprreš pri Zagrebu.

— Ponesrečen vlom. Pri posestniku Fr. Remicu v Obrijah sta vlomila v shrambo za jedila dva vlomilca, ki pa sta bila pravočasno prepadena. Na oknu sta napravila za 80 Din škode.

— Ukraden konj in voz. Posestniku Josipu Kolarju iz Kraljevca je bil ukraden konj »šimec« z malimi črnimi pikami, star 10 let, in zelen. barvan lahek voz v skupni vrednosti 12.000 Din. Tatvino so izvršili brčkone cigani, ki so se klatili po okolici. Pred nakupom se svari.

— Potni list v Združene države ameriške, izdan od ministrstva za socialno politiko v Beogradu št. 75.046 z dne 2. 10. 1923 štev. kvote 5500, je izgubil med vožnjo od Zagreba v Kamnik Anton Dane iz Trzina št. 16. Potni list, ki še nima vizuma ameriškega konzulata bo proglašen za neveljavnega.

— Razne nesreče. V premogokopu Drobničol v Laškem pri Celju je delavec Hercog Alojz prišel z desno roko pod kolo motornega voza, ki mu je zmečkalo prste. Oddan je bil v bolnico. — Ivan Bečan, dimnikarski vajenec pri Bedina Franc v Trzihu, je pri ometavanju padel 4 m globoko in si zlomil levo roko. — Pri mizarju Vipotniku Vinku v Zagorju ob Savi je vajencu Reher Ludviku padla deska na glavo in ga težko ranila. — Pri gradnji železnice v Ormožu je voziček zmečkal delavcu Miloslavič Stjepanu desno roko. Oddali so ga v bolnico.

— Usmiljenim srcem prav toplo priporočamo ubogo železničarsko rodbino Božeglav v Brodu ob Savi. Mož s svojim bornim zaslužkom ne more niti z najpotrebnejšim preskrbeti šestero otročičev v starosti od 7 mesecev do 13 let, soproga mu je pa že 7 mesecev radi ohromelosti nog priklenjena na posteli. Vsak, tudi najmanjši dar a hvaležnostjo sprejme sorodnik te iz Primorske pregnane rodbine, čast. gosp. P. Karol Jelušič, minorit v Ptuj.

Najcenejše obleke

kupite samo pri

JOS. ROJINA, Ljubljana.

Koroške novice.

k Optimizem med koroškimi Slovenci. »Koroški Slovenec« dne 9. t. m. v uvodniku zavrača pesimizem, ki ga o koroških Slovencih razširjajo nekateri slovenski listi. Članki, kakor je bil »Obupen glas s Koroškega« v »Slov. Narodu«, so le voda na nemški mlin. Narodna zavest niti med nemškutarji še ni zamrla in ko se ljudje prepričajo, da slovenska politika ne stremi za novimi zapletitjaji, ji ne bodo nasprotovali. V zadnjih 40 letih se je res ponemčilo nekaj meje: Vetrinj, Kriva Vrba, Otmanje. A tudi te postojanke morebiti niso za vselej izgubljene, ker je Slovenec delaven in skromen in teritorialno prodira; ko bi se le bolje organiziralo in pazilo, da se potem ne ponemči. Ljudska šola sama ne bo zatrla slovensčine, dokler je katehet na svojem mestu in dokler bodo delovali med ljudstvom domači slovenski duhovniki. Zaenkrat so razmere še težavne, toda slabše ni, nego je bilo pod prusko komando in slovenske odporne sile rastejo. Zdaj obstoja dolga vrsta izobraževalnih društev, ki marljivo delujejo. Posojilnice so se ukoreninile in povsod se je izobrazilo lepo število mož, ki so v raznih odborih in ne govori več povsod samo kaplan. Nasprotno pa nemške sile pešajo, odkar Nemčija ne pošilja podpor v gotovini. »Südmärka« in »Schulverein« še delata, toda z drobižem jima že tudi pohaja sapa. »Schulverein« zida v Področici novo šolo, toda dokler bo St. Jakob zaveden, se uspeha ni bati. Dalje je treba uvaževati tudi to, da raste ugled slovanstva in da zdaj ne velja več Nemčija nad vse. Razen tega imajo sedaj Nemci polne roke posla s socialno demokracijo ter se ne morejo več toliko pečati s Slovenci. Glavna reč pa je, da Slovenci sami delajo, da ne obupajo, da ne drže rok križem: potapljaajoči se ne bo utopil, dokler se giblje. O umirajočih je zato neumno govoriti. Naj vsak raje smotreno dela. — Velja.

k Slovensko gibanje. V zadnjem času je priredil posl. Poljanec shoda v St. Ilju ob Dravi in v Skofljah, ki sta bila oba prav dobro obiskana. Prišli so na shod tudi politični nasprotniki in popolnoma soglašali s mirnimi izvajanj g. poslanca. Slovenska narodna zavest se tudi ob Vrbskem jezeru še krepko drži.

k Smrtna kosa. V St. Jakobu v Rožu je umrla žena gostilničarja in mlekarnarja Nar. doma, gospa Marija Zwitter v dobi 35 let. Vživala je splošno spoštovanje, kar je pokazal veličastni pogreb. N. v m. p.!

Štajerske novice.

š Osebnosti. Velikemu županu mariborske oblasti so dodeljeni: Anton Zorko, pisarniški ravnatelj; A. Alojzij Logar, kancelist, oba pri pokrajinski upravi; Anton Gregorič, pisarn. oficial, Hinko Zajc, kancelist, oba pri okraj. glavarstvu v Ljubljani; Franc Povšič in Josip Bizjak, slugi pri pokraj. upravi.

š Obesil se je 10. t. m. v zaporu občine Laško vojaški begunec Alojzij Deželak iz Troben dola občine Sv. Rupert. Ko so ga dne 9. t. m. orožniki aretirali, se je od domačih poslovil z besedami: »Nikdar več na svidenjek«

Primorske novice.

p Zažig »Zore« v Opatiji. Minolo soboto ponoči so fašisti udrili v prostore društva »Zore« v Opatiji, polili oder z bencinom in zažgali. Nato so junaki zbežali. Ljudje so še pravočasno opazili dim in nemudoma uvedli gasilno akcijo, tako da se je posrečilo rešiti vsaj del poslopja. S požigom so hoteli fašisti še bolj prestrašiti hrvatsko prebivalstvo, da ne bi volilo slovanske liste.

Ljubljanske novice.

lj Olimpijski večer Orla. Zvest svojim tradicijam, da zanese smisel za šport, za vzgojo značaja in vsega lepega med narod, je priredil Orel snoci krasno uspel olimpijski večer. Ne vemo, kje bi se ustavili in katero točko sporeda bi bolj pohvalili, ali proste vaje članov in članic ali boks ali vaje na konju ali vaje članic z obročem itd. Proste vaje članov in članic so bile dovršene, boks prav tako, francoske vaje v zastopu so izzvale vzklike občudovanja; posebno so nam ugažale vaje na konju, športne vaje dijakov in vaje na bradlji. Rajanje članic z obročem je zelo bujno pritrjevanje. Le pri prostih vajah vaditeljev bi še želeli več preciznosti. Idejno vsebino večera je pa otvoril govor prof. Šarabona, ki je predaval o zgodovini olimpijskih iger v helenski dobi in novodobnih olimpijad. Predavatelj ni samo snovno podal polne slike razvoja in poteka olimpijskih iger ter pomena novodobnih olimpijad ter športnega gibanja, ampak je znal podati svoje strokovno znanje v tako prijetni obliki, da ga je občinstvo ves čas z napeto pozornostjo poslušalo ter se mu z burnim aplavzom zahvalilo. O tem predavanju še izpregovorimo. — Lepi večer so poleg mnogobrojnega športu prijaznega občinstva posetili v imenu Olimpijskega odbora gg. prof. dr. R. Jesenko, inž. Souvan in tovarnar Gorec, o imenu vlade pa vladni svetnik g. dr. I. Bežjak.

lj Govorilne ure kluba občinskih svetovalecev SLS za stranke so vsak ponedeljek od 5. do 6. ure popoldne v tajništvu SLS za Ljubljano, Jugoslovanska tiskarna II. nadstropje.

lj Jubilej 40 letnice pevskega društva »Slavec«. Pevsko društvo »Slavec« obhaja letos 40 letnico svojega obstoja. To je redke dogodke na pevskem polju, osobito med nami Slovenci. Zavedajoč se svojega narodno-kulturnega dela tekom 40 let proslavi »Slavec« svoj jubilej na skromen, toda primeren način: Dne 3. maja t. l. ob 8. uri zvečer veliki jubilejni koncert pod vodstvom društvenega pevovalke g. prof. Brnobiča v dvorani hotela Union s sodelovanjem popolne godbe Dravske div. oblasti ter raznih solistov. Nedelja dne 4. maja slavnostno zborovanje v veliki dvorani Narodnega doma in otvoritev Slavčeve razstave pod geslom »Slavec 1884—1924« v društvenih prostorih. Dne 1. junija t. l. se vrši velika pevska slavnost na prostem. Slavnost jubileja zaključijo večje število pokrajinskih koncertov izven Ljubljane.

lj Razstavljene velikonočne slike in razglednice ima Veličan Bešter, atelje »Helios« v Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 5.

lj Umrli so v Ljubljani: Rado Djordjevič, pripravnik finančne kontrole, 25 let. — Ana Drobec, kočarica, 59 let. — Janez Juhant, kočar, 59 let. — Ivan Goršič, mestni uboječ, 78 let. — Leopold Štrukelj, sin pivovarn. delavca, 5 mesecev. — Marija Rihar, žena mestnega delavca, 73 let.

lj Centralno ravnateljstvo Trboveljske premogokopne družbe se je preselilo iz dosedanjih prostorov v novo palačo v Gledališko ulico št. 3.

lj Mestna ljudska kopelj bo odprta na velikonočno soboto, t. j. 19. t. m. od 7. zjutraj do 2. popoldne.

lj Sobotni trg je bil izredno dobro založen. Na Cankarjevem nabrežju so zavzeli velik prostor prodajalci raznih malih in velikih butar in butaric za cvetno nedeljo, s katerimi je imela mladina veliko veselja. Kupčija je bila dobra, kajti po celem mestu smo opazili otroke in odrasle, ki so hoteli domov z ličnimi butaricami. Poleg običajnega sadnega in trga za sočivje je bil tudi trg za okoliške prodajalke raznih živil nabito poln in je izgledal kot kak korzo, kamor so prihajale cele trume in po nakupu zopet odhajale. Domačega blaga je bilo izredno mnogo in tudi cene niso bile kljub

velikemu številu kupcev pretirane. Ljudje se že oskrbujejo za velikonočne praznike in bo trg cel bodoči teden gotovo izredno dobro obiskan.

Ij Poskušen roparski napad na cesti. Ne samo predrzni vlomi in stanovanja, tudi še bolj predrzni in nevarni cestni roparski napadi so se začeli množiti v Ljubljani tako, da kmalu že pri belem dnevu sredi mesta ne bomo več varni pred temi lopovi. Okoli 8 zjutraj je javil stražniku na Dunajski cesti Anton Finžgar, pomočnik pri pekovski moštru Bizjaku na Gosposveti cesti, da so ga na vogalu Pražakove in Cigaletove ulice napadli trije neznani fantje. Eden izmed njih, katerega na videz pozna, mu je pograbil usnjato torbo in mu jo hotel strgati z ramen. Napadalec je potegnil s tako silo, da se je utrgal jermen in je padla torba na tla. Ko se je Finžgar sklonil, da bi torbo pobral, ga je udaril eden napadalcev po glavi, da je padel. Pri tem je fant zakričal, nakar so predrzni napadalcu zbežali in so se skrili v neko vežo. V torbi je bilo 3396 Din v gotovini in le srečnemu slučaju se imata fant in mojster zahvaliti, da nista ob torbo in denar.

Ij Vlom v Florjanski ulici. Kljub temu, da je policija v zadnjem času spravila na varno že par nevarnih družb vlomilcev, se vlomi še vedno ponavljajo, kar znači, da ta vlomilska latinska zalega še vedno ni popolnoma iztrebljena. V Florjanski ulici je bilo vlomljeno in sicer med 12 in 1 uro v trafiko Katarine Hafnerjeve. Vlomilec je odprl vrata s ponarejenim ključem, ker ni ključavnica prav nič pokvarjena. Vlomilec pa ni šlo za tobačne izdelke, marveč le za obleko. Odnesele je iz trafike možko suknjo in suknjič, 3 telovnike in žensko bluzo, tako da ima žena precej občutno škodo.

Ij Tat v bolnici. V deželni bolnici v Ljubljani je ukradel samski dninar Miroslav Sopotnik Antonu Zitniku veliko rjavo, usnjato listino, v kateri je imel Zitnik več vojaških in civilnih dokumentov na svoje ime, dolžno pismo za 17.000 K in črn peresnik z zlatim peresom. Mož ima nad 5000 Din škode. Sopotnik, ki je doma iz Trbovelj, je neznano kam pobegnil.

Ij Aretirali so v Stritarjevi ulici neko Elu zabeto Mantelj, ki je, kot je ugotovila preiskava, navihana in predrzna Dunajčanka. Prišla je preko meje v Maribor, kjer je izvršila več tatvin, nakar je prišla v Ljubljano, kjer so jo prijeli radi sumljivega vedenja in vlačugarstva. — V Sp. Šiški pa so aretirali nekoga Josipa Barleta, doma iz Senčurja pri Kranju, ki je beračil na trgovinah in zasebnikih in ni izključeno, da je porabil to priliko le za to, da jo kradel.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je došlo na policijo 22 raznih ovadb in sicer 2 radi tatvine, 2 radi kaljenja nočnega miru, 9 radi prestopka cestno policijskega reda, 1 radi prekoračenja policijske ure, 4 radi pasjega konumaca, 2 radi nedostojnega vedenja in po 1 radi prodaje sumljivega blaga in radi sumljivega stikanja.

»Ljubljanske gospodične v Mariboru.«

Pod tem naslovom piše včerajšnje »Jutro«, da je došlo v Maribor med drugimi tudi šest strojepisk od nekdanje pokrajinske uprave iz Ljubljane, ki da so do zadnjega upale, da ne pride do delitve v oblasti. Kar se tiče delitve, je še danes tudi med državnimi uslužbenci več nego 97% takih, ki ne verjamejo, da pri tej delitvi v resnici tudi ostane. Le neznaten odstotek

25% (kvečjemu!) je še zateleban v belgrajski centralizem, med temi pa so seveda le oni, ki sede v Ljubljani na toplem, pa še ti so v sruču proti sličnim belgrajskim kozlarijam. Mi gotovo nismo škodoželjni, vendar pa skoro ne moremo preko tega, da bi ne privoščili nekoliko ohlajenja onim brendčim uradniškim buticam, ki so ves čas trobile v centralistični rog. Lahko bi navedli gospode, ki se z vsemi močmi in na vse kriplje upirajo premeščenju v Maribor, trkaajo se pri tem na junaške sokolske prsi, ki pa nimajo toliko poguma, da bi šli vdi-havat sicer dober zrak mariborski, ki ga jim je naklonil centralizem. Čemu se pa branite in skrivate sedaj v sence raznih demokratskih hrbtov?

Kar se tiče gospodičen, je pa res pravi škandal, da jih vržejo v Maribor, ne da bi se jim dali najprimitivnejši predpogoji za obstoj. Niti stanovanj jim niso preskrbeli, četudi je menda g. veliki župan izjavil, da jim ne bo treba oditi v Maribor poprej, pred-

Gospodarstvo.

Ljubljanski jesenski velesejem.

V nekaj mesecih med 15. in 25. avgustom, bo prestolnica Slovenije, naša bela Ljubljana, zopet stala v središču kupčijskega in družabnega zanimanja. Skoro 40.000 m² obsegajoče sejmišče, na katerem stoji 7 velikih razstavnih paviljonov in preko 60 manjših privatnih razstavnih zgradb, bo četrtič odprlo svoja vrata, da celemu svetu pokaže proizvode jugoslovanske industrije in jugoslovanske obrti. V posebnih ekspozicijah pa bodo na vpogled tudi produkti obrtne pridnosti cele vrste drugih držav, ki stoje z Jugoslavijo v ozkih trgovskih stikih.

Ne samo naša domovina, ampak, kakor dokazuje poročila velesejskih častnih zastopnikov v inozemstvu, tudi to z naraščajočim zanimanjem in priznanjem zasleduje uspešno delovanje in razvoj ljubljanskih vzorčnih velesejmov, ob katerih otvoritvi pred tremi leti je marsikdo skeptično zmajeval z glavo. Danes je vsakdo uverjen, da so velesejmi poučni ne samo za odjemalca, ampak tudi za pridobitveno-gospodarske kroge, ker ravno velesejmi dajejo v največji meri vzpodbudo za uspešno pridobivanje. Na vzorčnih velesejskih zamore vsakdo, ki je pazljivo zasledoval razvoj ljudskih potreb, ugotoviti, katerega blaga ne izdelujemo doma, bodisi da takih predmetov ne vidiš na sejmu, bodisi da so take izdelke baš radi tega razstavili samo tujci. Kdor začne proizvajati tako blago, po katerem ljudstvo živahno povprašuje in ki ga doslej naša industrija in obrt še ni postavila na trg, bo imel takoj dovolj odjemalcev in lep zaslužek. Velesejmi so kažipot k narodnemu blagostanju.

Občinske doklade na vino.

Od mnogo strani dobivamo pritožbe, da ne prejemajo občine redno onih doklad na takozvano državno trošarino, ki jo pobirajo skupno z občinskimi dokladi finančni organi. Kje tiči vzrok? Kakor znano, odteguje država za pobiranje te občinske doklade celih 10 odstotkov od onega zneska, ki bi ga morale prejemati občine. Pri večjem konsumu v občinah, kjer je mnogo gostiln in vinotočev, so vsote, ki pridejo v prid državi, včasih naravnost velikanske in segajo lahko v stotisoče kron. Ponekod torej s temi takozvanimi režijskimi prispevki skoroda plačujejo občine namesto države vsaj enega njenega uslužbenca z ozirom na beraške plače finančnih uslužbencev. — Vprašanja dobivamo tudi, če bi ne smeje občine same pobirati teh doklad. Poizvedeli

no ne bodo stanovanja zasigurana. Tako so bile po prihodu tja navezane le na usmiljenje dobrih src, ki so jim dala streho. Ali naj prenočujejo mar pod dravskim mostom? Ali naj na drug način služijo, da se prežive, ko jih država tako sramotno slabo plačuje? — Nek tja premeščenji uradni sluga mora baje prenočevati v vlažni kleti na prepereli slami, kamor spadajo predvsem oni gospodje, ki vzlic vsem bream, ki jih daje centralistični belgrajski režim državnemu uradništvu, še vedno tulijo v njegov rog. Kar se tiče naposled uradovanja po mariborski oblasti, če se je že ustanovila, je pač že skrajni čas, da se res prične z njim, kajti doslej opravlja vsa dela za mariborsko oblast Ljubljana; v Maribor predstavljeno uradništvo pa ne kaj delati. V tem pogledu pa je naša dična uprava podobna Ribničanu, ki je kupil uzdo, ne pa konja, kaj še le voz. Pa vozi s samo uzdo, če zna! To je mogoče samo pri nas, po celem svetu drugje pa ne.

smo, da gre tudi to, in je celo priporočati, da to store povsod, kjer jim je količjak mogoče nastaviti v ta namene občinskega uslužbenca (slugo, redarja). Imamo dovolj brezposelnih ljudi. Naj se jim da prilika, da si lahko služijo pošteno svoj kruh. Finančni organi itak nimajo ničesar od tega, kar se odtegne občinam, ampak gre vse v zloglasno državno malho.

Takoj pa zahtevamo, da državna »kasa« ne zadržuje več občinskih denarjev, ampak jih izplačuje tako redno, kakor jih morajo redno plačevati vsi oni, ki točijo pijače. Ne dvomimo namreč, da se ves denar parkrat obrne v centralni bisagi, predno ga — včasih šele po več mesecih prejmejo občine.

Beton z milom.

Inženjerji so odkrili novo in nekaj čudno vporabo mila: namreč njegovo primešavanje k betonu, da se ta naredi nepremočljiv za vodo. Čeprav se to zdi skoro neverjetno, da se dajo doseči s tako lahko ločljivo substanco, kakor je milo, taki rezultati, so se vendar narejeni poskusi izkazali za uspešne. Dokazalo se je, da milo, ki se tako uporablja, ne ostane milo kot tako, ampak se kemično združi z ostalimi sestavinami, ki so v cementu in tako postane za vodno neprodorno vezalno sredstvo. Za izdelavanje rezervoarjev, vodovodov, kotlin itd., je brezdvomno ta iznajdba velike važnosti, predvsem tudi, ker je proces enostaven, cenen in učinkovit. Izdelovanje tega nepremočljivega vezalnega sredstva se vrši sledeče: milnica se primeša betonu in sicer se porabi na vsak kubični meter 6 do 8 funtov navadnega potašnega mila, ki je znan kot takozvano zeleno milo. S to zmesjo se more tudi že dograjen betonski zid napraviti pozneje nepremočljiv s tem, da se mu da dvakratna prevlaka tega betona z milnico. Najboljše je pri tem, da se izgotovi prvi sloj iz malih kamnov, ki imajo v premeru polovico cole in te zvezati s cementno maso, ki je pomešana z milnico. Zmes mora znašati 800 funtov cementa in 180 litrov vode za kubični meter. Ta sloj se nanese v debelini 3 in pol cole. Drugi sloj, ki naj bo samo pol cole širok, sestoji iz ometa, ki sestoji iz enega dela cementa, treh delov finega peska in potrebnega kvantuma milnice. Podoba je, da apnenica, ki se nahaja vedno v cementu, v zvezi z alkalijskimi sestavinami v milu, tvori neprodoren kalcijev oksid, ki prodre v luknjice betona.

g Tržne cene v Mariboru. Govedina I. vrste 25—27, II. vrste 22—24, III. vrste 19—20 Din. Teletina I. vrste 26—30, II. vrste 24—25, Din. Svinjsko meso 30—40 Din. Konjsko meso I. vrste 12—13, II. vrste 8—10 Din. Kože: j komad konjske kože 175—200 Din, 1 kg goveje kože 15—20 Din, telečje 32.50, svinjske 12.50, gornjega usnja 120, podplato 80—125 Din. Perutnina: piščanec majhen 35, večji 45, kokoš 50—62, raca 70, gos 100—125, puran 100 do 150, domači zajec 15—45, j l mleka 3—4 Din, smetane 14—16. 1 kg surovega masla 40 do 48 Din. Jabolka so po 6—13 Din. Zito: 1 kg pšenice 3.50, rži 3.25, ječmena 3, ovs 3, koruze 3, prosa 3.50, ajde 3, fižola 4—6, leče 14 Din. Mlevski izdelki: 1 kg pšenične moke št 0 6.50, št. I. 6, št. II. 5.75, št. VI. 5, št. VII. 7 D. Krma: 1 kvintal sladkega sena 9—10.50, otava 95, ovsena slama 75. Kurivo: 1 m³ trdih drv 260, mehkih 175 Din.

g Poravnalno postopanje. Poravnalno postopanje se je uvedlo napram sledečim tvrdkam: Marija Čepak, trgovka v Bočni pri Gornjem gradu; Rudolf Kollenz, trgovec v Celju, Ivan Mandel, tapetnik v Mariboru; Fran Vičar, trgovec v Mariboru; Ivan Wagner, lesni trgovec v Mariboru; Vladimir Vračariča, trgovec z delikatesami, špecerijskim in mešanim blagom v Mariboru.

g Občni zbori: Tovarna izdelkov iz pločevine in kovin Emil Lajovic in drug, d. d. v Ljubljani 12. aprila; kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske 24. aprila; Pašna zadruha pri Sv. Ambrožu pri Cerkljah 27. aprila 1924.

g Likvidaciji. V likvidaciji se nahajata sledeči zadrugi: Kmetijska nabavna in prodajna zadruga v Kranju, r. z. z. o. z.; Kmetijska nabavna in prodajna zadruga, r. z. z. o. z. v Polhovem gradu.

g Gospodarski položaj Zedinjenih držav v januarju 1924. Poslednje leto je izkazovalo v Zedinjenih državah Severne Amerike veliko gospodarsko aktiviteto, ki se le deloma nadaljuje v tekočem letu. Finančna situacija je bila jako ugodna. Gotovega denarja je bilo dosti, obrestna mera jako majhna, večkrat samo 3%. Produkcija ni enotna. Jeklarska industrija je producirala samo 75% svojih nekdanjih izdelkov. Stavbno gibanje je pa jako živahno in bo še rastlo, ako ostanejo cene materialu na sedanji višini. Avtomobilska industrija dela še v večji meri kakor lansko leto, ko je dosegla rekord z izdelavo 3.600.000 voz, čijih cene pa sedaj padajo. Tekstilna, usnjarska in čevlarska obrt pojemlje, predilnice pa obratujejo komaj polovično. Petrolejska in gumova industrija si skuša pomagati iz prejšnje stagnacije. Cene jeklu in lesu so nekako stalne, žito je pa poskočilo. Nakupovanje se je v vseh strokah nekam omejilo na najpotrebnejše predmete. Prevoz blaga na ladajah se je nekoliko pocenil. Delovna situacija v vseh krajih znaša skoraj popolno zaposlenost. V stavbinstvu pa še vedno primanjkuje delovnih moči.

g Rentna banka v Nemčiji. Rentna banka je izdala v Nemčiji do 31. marca letos za 1785 milijonov rentnih mark svojih bankovcev.

BORZA.

Curih, 12. (Izv.) Amsterdam 212.50, Newyork 5.70, London 24.71, Pariz 24.15, Italija 25.25, Praga 16.90, Belgrad 7.10, Sofija 4.15, Dunaj 0.00806.

Novourejena trgovina

nudi najboljša oblačila. Cene nizke. Prepričajte se v konfekciji in modni trgovini

Fran Lukič, Pred Skofijo 19

Georges:

Red.

(Čebljanje.)

— Če prideš h kakemu prijatelju ali znanu in ti pokažejo tudi kuhinjo, zapaziš v njej po stenah razobesene bele prtiče z rdeče vezanimi prav priprostimi in prav nič slovenskimi slikami. Zraven pa je zapisana kakšna modrost, ki se tiče dolžnosti žene do moža, a se prav nič ne ujema s sliko. Med take modrosti spadajo tudi stavki, kakor: Snaga in red vlada svet; ali: Red in snaga sta vsakemu draga; ali: Red in snaga v nebesa pumaga; ali: Red je lepa reč itd.

— Ta zadnji stavek je še najboljši že zato, ker je kratak in se ne nanaša samo na kuhinjo, temveč na vse javno in privatno življenje.

Tako je začel Munla Bekir svoja razmišljanja ob nekem ljubljanskem dogodku, ki ga bom pa na koncu omenil, dasi ne naravnost. — Prav posebnega reda človek ne pozna, zlasti pri nas ne. Drugje imajo o pravem redu drugačne pojme. Na pr. v deželah z visoko kulturo in civilizacijo, kakor so v prvi vrsti germanske države. Toda o tem ne bom pripovedoval.

— Red ima vsak človek drugačen, drugačnega moški od ženske, različnega človek, ki v naravi živi, od mestnega človeka.

— Red poznamo pri vsakdanjem delu in pri ponašanju v letu in celem življenju. Čisto naravno se nam zdi, da je nedelja dan počitka, da človek podnevu dela, ponoči pa spi. Še celo za žalost in veselje je poseben red, za jed in še celo pitje vode in opojnih pijač. Na Silvestrovo je običaj, da se nočaka na nol-

nočno uro, ko se začne novo leto. Pred pustom mora človek noret, o vseh svetih in na vernih duš dan pa mora biti žalosten. Zanimivo je opazovati, kako se ljudje prizadevajo za eno ali drugo voljo. Kaj bi ljudje rekli, če bi kdo na veliki petek v mačkorah okoli hodil. Sicer je bila v stari Ljubljani taka navada, ki je bila trgovski privilegij, da so o veliki noči, ne vem na kateri dan prav, priredili neki spreved mačkov, ki je prinesel Ljubljancem veliko dobička, saj skoraj iz vse države so ga prišli imovitniki gledat, toda bil je bil končno le prepovedan, dasi so se Ljubljancje na vse načine in precej dolgo uspešno upirali. Bolj natančno dobiš te stvari popisane v Vrhovčevi zgodovini ljubljanskega mesta, jaz se ne spominjam prav dobro na tisti opis.

— Kakor sem že rekel, ljudje predpustom nore in prav ta čas se tudi največ ženijo. Morda bi se v drugačnem razpoloženju ne. To se da sklepati iz množine nezadovoljnih zakonskih ljudi. O tej množini te najbolj lahko podučiti kak sodni gospod.

— Vsak človek ima svoje pojme o redu. — Žena naj nikar ne pospravlja možu pisalne mize in ne ureja knjižnice, kajti takoj se bo začel jeziti, kdo da mu je vse zmešal. Takisto naj mož pusti omare za obleko in perilo pri miru, ker je vse to žena uredila in je njej izročena ta red pri hiši. Kajti če začne mož sam iskati po teh omarah, napravi tak nered, da ga vsak vidi, dočim je od ženske pospravljen moževa pisalna miza in knjižnica vsaj na oko videti v redu.

— Prijatelj Kugla je prišel od prve Prešernove veselice, ki je bila neko nedeljo pooldne v ljubljanski Zvezdi (ne v Kazini, ki

je bila takrat nemška) domov šele v četrtek, pa je rekel njegov oče v sredo svoji ženi: »Meni se zdi, da najin sin ni reden fant.« Torej šele tretji dan se mu je to samo zdelo!

— Red in točnost zahtevajo delodajalci od svojih uslužbencev, posebno kadar se ima delo začeti. Niso pa tako redni in točni, kadar je treba delo končati, ali ga ob pravem času plačati in jako se čudijo, če hoče kdo svoj pozen prihod kompenzirati s poznim odhodom, kar se v mnogih slučajih večkrat zgodi. To poznajo posebno po trgovinah. O rednem plačevanju bi pa tudi naši javni nameščenci vedeli kaj povedati.

— Rednim ljudem pravijo, da so spodobni, dostojni itd., nerednim pa lumpje, barabe itd. itd. Med te zadnje spadajo zlasti študentje, umetniki, slikarji, pesniki, pisatelji etc. Ti ne vejo, kdaj je treba iti spat, kositi, kdaj se je treba veseliti, žalostiti, še manj pa, kdaj je treba kakšno stvar plačati. Za te svoje lastnosti morajo marsikaj preslišati javno, še več pa za hrbtom. Ti zadnji pa pravijo prvim »spodobni in dostojni ljudje«, prozaiki, pilharji, filistri, sitneži etc. etc. etc.

— Rede in redove imamo različne. Redovi za na prsa so jako priljubljeni pri spodobnih ljudeh, dočim se nespodobni ne storijo bogve kaj iz njih. Imamo pobožne redove, usmiljene brate in usmiljenke, ki so, po pravici rečeno, blagodat za človeštvo. Kdor je sam bil pri njih v oskrbi, ve, da ne pretiram, temveč da še premalo podčrtavam. Pobožnih redov je nešteto.

— Dalje poznamo šolske rede, ki so lahko neprijetni in usodepolni; učne rede, vozne rede in druge.

— Znani so tudi: Kazensko pravdni red, izvršilni red itd.

— Najbolj čuden pa je cestnopolicijski red.

— Lansko leto je krožil po Ljubljani tale dovtip: Policijski stražnik čuje po noči od nekod petje: »Pa mi ga žingamo pa mi ga žagamo.« Urno teče v tisto smer in zagleda na tleh človeka, ki ga brž nahuja: »Krava pijana, kaj se pa dereš tukaj!« — »Ali, gospod, saj nisem pijan, sem oklan.« — »Kaj pa torej pojete?« — »Zato, ker bi vas drugače blizu ne bilo!«

— Torej cestni policijski red se ni prav nič čudil, da je mož ranjen, pač pa je bil ogorčen, ker je pel.

— Če kdo iz kake male potrebe po noči kje na cesti malo postoji, s čemer prav za prav v resnici ne napravi nikomur ne materialne, ne moralne škode, je že cestni policijski red pri rokah. Če pa kdo strelja po cesti, kar se prav dobro in razločno čuje, in pri tem lahko pride kdo ob življenje, pa se cestni policijski red še ne zmeni ne.

— Kaj deš ti? Ali bodo morali po novem cestnopolicijskem redu v takih nevarnih slučajih prevzeti straže kar naravnost preiskovalni sodniki, državni pravdniki in njih namestniki? Jaz mislim, da bi bilo najboljše tako. Saj bi gospode lahko obkrožili s puškami, karabinkami in pištolami in pridelili bi jim magari tudi žaromete, ki jih je gotovo kaj iz vojske ostalo. Ker se pa ljudje za take strele ne zmenijo, naj bi jim vojaška uprava dala na razpolago tiste kanone, ki so pred kolera špi-lati. Na tak strel bi se cestni policijski red in ljudje že zgani in pomagali loviti strelca in najti ranjenca oziroma mrliča.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Izenačenje književne srbohrvaščine.

Zivljenjske realnosti so neizprosne in kruto vladajo nad sivimi teorijami in nad najlepšimi fantazijami. Menda se to ni že davno nikjer tako jasno pokazalo, kakor na polju šolske politike v naši državi, posebno reform v ljudskih šolah. »Penetrantni« *ballon d'essai* s predloženo uvedbo enotnih učnih knjig za naše ljudske šole, torej za srbske, hrvaške in slovenske, se je sicer kmalu razpočil, toda takoj nato se je pokazalo, da so za enkrat enotne šolske knjige tudi za hrvaške in srbske ljudske šole nemogoče! Za njih je potrebna enotnost knjižnega jezika, ki naj bo njih snov in sredstvo, te enotnosti pa danes še ni. Najbolj jasno izhaja to dejstvo iz obširne in dobro fundirane spomenice, ki jo je profesorско društvo v Splitu poslalo našim najvišjim znanstvenim in prosvetnim zavodom in v kateri je ta neprijetni in za razvoj našega šolstva vsekakor kvarni položaj podrobno ilustriran.

Spomenica konstatira najprej, da žalibog še vedno ni rešeno prašanje enotnega srbohrvaškega knjižnega jezika, da si je od državnega ujedinenja preteklo že pet let, ne da bi se to tako važno prašanje kakorkoli pomaknilo naprej. Opazuje se naravnost vedno večja zmešnjava in prava anarhija tako v leksikalnem in stilističnem pogledu jezika, kakor tudi v pravopisu. To prašanje je danes nenavadno bolj važno in komplicirano, ker prihajajo v poštev mnogo bolj razširjeni in komplicirani jezikovni tipi na ozemlju med Medžimurjem in južno Macedonijo. Te nove razmere bo treba ravno tako upoštevati. Srbohrvaščina se je doslej razvijala v dveh kulturnih centrih, danes pa je skrajni čas, da postane enotna in književna v onem smislu, kakor je francoščina in italijanščina, ki že davno nista več narečje kake ozko omejene pokrajine.

Kar se je doslej storilo, da se to zlo odpravi, ni uspelo zaradi raznih težkoč, ki niti danes niso manjše. Najprej bi bilo treba urediti pravopis, kar lahko ministrstvo prosvete v svojem delokrogu najlažje stori s tem, da uvede v šole enoten pravopis. Ker je to prašanje najmanj težko, kaže ravno z njegovo rešitvijo začeti. Z druge strani pa je ureditev pravopisa neizmerne važnosti za enotni razvoj knjižnega jezika samega, ki ga ustaljen pravopis ne ovira. Saj ustaljene in strogo predpisane pravopisne norme niso zavrle n. pr. razvoja francoščine ali italijanščine. Pri tej priliki bi bilo treba rešiti tudi prašanje, ki pa je neprimerno težje, namreč leksikalno, to je: katere besede se smejo v kateri obliki in katerem pomenu rabiti.

Obenem bi se moralo rešiti prašanje ekavščine in jekavščine. To vprašanje se je neizmerno mnogo obravnavalo in njegov pomen za enotnost našega knjižnega jezika se je vemer pretiraval. Tukaj se treba sporazumeti. Če pa to ni mogoče, predlaga profesorsko društvo, da se naj učijo oblike obeh dialektov, toda sistematično, dosledno in paralelno po vseh srbohrvaških šolah. To ne bo težko, ker bi po določitvi enotnega pravopisa, interpunkcije in »rečnika« učenci dobili v roke pomoček, iz katerega bi se lahko naučili obojne oblike, ekavske in jekavske.

Prašanje dveh pisav se društvu zdi formalistično in brez pravega vpliva na formacijo enotnega knjižnega jezika; njegova važnost se pretirava. Pred njega stavijo kot važnejše prašanje enotnosti učnega jezika. V njem sicer vlada neka stalna težnja, da se ustvari enoten centralen tip, toda vpliv dveh kulturnih centrov, Zagreba in Beograda, na knjižni jezik še ni prišel v pravo ravnovesje. Delo, ki sta ga Vuk in Gaj začela, še davno ni dovršeno. V Srbiji je bil l. 1868. z ministrsko naredbo v šole uveden Vukov jezik, na Hrvaškem velja od l. 1892. nova reforma Gajevoga pravopisa. Trebalo bi sedaj, da se ta različnost uradno izenači, v kar bi bilo poklicano ministrstvo prosvete, ki naj za podlago vzame rezultate strokovnjaških anket. Maretić, Belić in Rešetar povdarjajo neprestano, da je vsled poveljne razuzdanosti in anarhije v knjižni srbohrvaščini taka enotna reforma nujna potreba.

Da se problem ne komplicira, treba za enkrat izvesti unifikacijo učnega jezika samo v šolah, neodvisnim znanstvenim in splošno kulturnim zavodom pa se naj da na prosto roko, da se te reforme oprimejo ali ne. Saj danes nekateri znanstveni zavodi pišejo s črkami, ki jih nihče ne rabi.

V konkretnem pogledu je društvo predložilo ministrstvu, naj pozove kompetentne strokovnjake v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, naj izdelajo uredbo o učnem jeziku za vse šole v kraljevini, iz izveto Slovenijo. Potem treba komu naročiti sestavo novih učnih knjig ali pa razpisati natečaj za nagradami za take knjige. Najbolj potrebne so slovnice in »pravopisni rečnik« s pravili, po katerih bi se učenci lahko ravnali v dvoličnih slučajih; pri tem mora biti že tudi določeno narečje. Če v tem prašanju ni mogoče priti do odločitve, se morajo v besednjak paralelno uvrstiti ekavske in jekavske oblike. Te učne knjige se morajo ti-

skati v dveh identičnih izdajah z latinico in cirilico. Vse to se lahko izvrši in se mora izvršiti še pred novim šolskim zakonom, ki se teh filoloških problemov ne tiče.

Razmere, kakor jih tukaj opisujemo po spomenici splitskega profesorskega društva, so res da kvarne za razvoj našega celotnega šolstva in za celokupni napredek, nobenega dvoma pa ni, da so samo začasen štadij, iz katerega se bodo Hrvati in Srbi že še izkopali. Tudi njim se bo posrečilo, kakor se je pred sto leti nam, da bodo prišli do enotnega knjižnega jezika. Danes pa vlada pri njih še približno isto nasprotje raznih provincialnih tendenc, kakor je bilo pri nas za časa, ko so se prepirale bohorščica, metelčica in danjšica. Kako dolgo bo pri Hrvatih in Srbih ta današnji štadij trajal, je v veliki meri odvisno od njihovih pisateljev, pred vsem pa od uvidenosti in umne politike naše učne uprave, ki ne sme pozabiti, da so abecedne vojske in črkarske pravde hude in da regionalne tendence ne izvirajo mogoče samo iz trmoglave nagnjenosti proti kakim osebam, ki je slučajno šef ali sicer odločujoč faktor v učni upravi. Regionalne tendence pa so od danes med Hrvati in med Srbi močnejše do kedaj poprej.

Občni zbor Muzejskega društva v Ptuj.

Muzejsko društvo v Ptuj je imelo dne 9. aprila letni občni zbor v gimnazijskih prostorih. Ker bo naše bravce zanimalo, kaj dela to kulturno društvo, prinašamo kratko poročilo o društvenem delovanju v preteklem letu.

Število članov je naraslo od 219 na 300. Če smemo to razveseljivo dejstvo pripisati na račun prosvetnega tekmovanja med ptujskim prebivalstvom, je to veselo znamenje. Predavanja in govori: Ravnatelj dr. Mantuani je predaval o Tut Anch'Amunovi grobnici, prof. dr. Kovačič o ptujski kulturni zgodovini v 13. in 14. stoletju. Na sestanku zgodovinskih društev mariborske oblasti v Varždinu je referiral prof. Fr. Kohnik o narodopisju. Na slavnostnem zborovanju ob društveni 30 letnici sta imela slavnostna govora kons. V. Skrabar o društveni zgodovini, prof. Kohnik pa o društvenih ciljih. Ob tej priliki je govoril prof. dr. Nikola Vulić iz Beograda na ptujskem gradu o Ardejcih, prof. dr. Egger iz Dunaja o temi, kaj so dognale izkopnine v Saloni za zgodovino, prof. dr. Pišchegger iz Gradca o postanku in razvoju ptujskega gradu, dr. Stele pa je imel več predavanj o umetnostnih spomenikih v mestni in minoritski cerkvi, dr. M. Abramić iz Splita pa o Mitrovem kultu in njega spomenikih na Bregu pri Ptuj.

Pomožilec zbirk: Iz prazgodovine: 2 medena srpa iz Cirova pri Rog. Slatini (nakupili od Plementaja), 2 medeni sekiri, klavido — vse najdeno v kamenolomu v Cerovcu. (Dar hotelirja Stojnška v Rog. Slatini.) Iz rimske dobe: 1 rimska žara z novcem Dioklecijana (86—90 p. Kr.), 1 rimski vrč iz Zg. Hajdine, prva na vrtu pri posestniku Mezavriču, drugi pri pos. Skrbinku. Tam je moralo biti rimsko grobišče. Prof. S. Trojanović iz Skoplja je podaril nekaj staroslov. starin. Kamen z letnico 1561 iz starega ptujskega magistrata (darilo trgovca Senčarja.) Reliefna podoba iz zidu pri cerkvi sv. Ožbalta, 14. stol. Narodopisna zbirka: 2 lesena modnarja, 1 lesen lijak, 2 žvrglji, 3 orglice, 2 pasti za polhe iz Kojnje (podaril tretješolec Barle), 2 podobi na steklo (kmečki) iz Krčevine pri Ptuj (podaril tretješolec Arnuš). Več prerisanih in slikanih ornamentov kmečkih hiš iz Stojncev in okolice.

Arhiv: Kronika pl. Diemersbergov (dar g. Breznika s Sv. Bolfenka na Kogu). Hufschmiedezunftordnung der Stadt Pettau 1705, z lastnoročnim podpisom ces. Leopolda I. (nakup). Nekaj starih listin iz Središča (podaril šestšolec Veselko). Listina o ptujski mitnici iz l. 1787 (podarila gospa Skrabarjeva).

Knjižnica se je izpopolnila s slov. deli o zgodovini ptujskega okraja. 18 letnikov Vodičelja v bogosl. vedah. Bukvice Branja, Gradec 1826 (podaril tretješolec Zajšek), Majhne Bukvice Branja, Gradec 1835. (Veselko.) Kratka peripovedanja za slov. šole. Gradec 1833. Kovačičevo knjigo Trg Središče darovala središka občina.

Zgodovinsko delo: O ptujski zgodovini so izšle sledeče razprave: 1. B. Saria, Arheološka istraživanja u oblasti starog Poetovio. Starinar 1922. 2. V. Skrabar, Nalasci iz latenskog doba u okolici Ptuja i Maribora. Starinar 1922. 3. Ob tridesetletnici so izšli v društveni zalogi: »Spominski listi« s Skrabarjevimi člankom o Ferd. Raisu in s Kohnikovim o Slov. legendi o Sv. Ožbaltu. 4. S starokrščansko dobo se bavi Kovačičev spis: »Petovij in Celeia v starokrščanski dobi«, ki bo izšel v Bulićevem zborniku. 5. Mitrej pri Modruhu na Pohorju bo publiciral Skrabar tudi v Bulićevem zborniku. — Najvažnejše znanstveno delo pa bo Vodičelj po rimskem oddelku muzeja in po starem Petoviju z rimsko ptujsko zgodovino v uvodu — delo dr. Abra-

mića. Obenem bo izšel Sovretov slov. prevod tega dela v društveni zalogi. Delo bo izšlo koncem julija. Odbor je imenoval za priselne in svetovalce gg. Gailhoferja sen., ravn. Wolfa, gimn. ravn. dr. Komljanca, ravnatelja podružnice Ljublj. kred. banke Matevžiča in prof. A. Sovrela.

Ob 30 letnici se je vršil v Ptuj sestanek jugoslovanskih arheologov, ki so se ga udeležili: vseuč. prof. Nikola Vulić in Betković iz Beograda, mons. dr. Bulić in dr. Abramić iz Splita, kneginja Uvarov iz Moskve, ki je vodila svoj čas rusko arheol. društvo, dr. Hofiler in dr. Tkalič iz Zagreba, dr. Čurčić iz Sarajeva, dr. Mantuani in dr. Stele iz Ljubljane, dr. Kovačič iz Maribora, dr. W. Schmid in dr. Pišchegger iz Gradca, dvorni svetnik dr. Reich in prof. dr. Egger iz Dunaja, docent dr. Schober iz Dunaja, prof. dr. M. Murko in dr. Prasnicker iz Prage, numismatik Ružička z Dunaja, še mnogo drugih pa je počastilo društveno tridesetletnico. Brzobjavno pa so pozdravila društvo skoraj vsa historična društva v naši državi. Tako je dobilo društvo vezi s širšim znanstvenim svetom.

Prof. Alič je nato poročal o stanju blagajne, podpredsednik Skrabar pa o fondu za Vodičelja po Petoviju. Ravnatelj dr. Komljanec je utemeljeval predlog, naj se izvolijo gg. prof. dr. Fr. Kovačič v Mariboru, prof. dr. Nikola Vulić v Beogradu in prof. dr. M. Murko v Pragi za častne člane. Predlog je bil soglasno sprejet. Naj bi sijale Muzejskemu društvu v Ptuj tudi v novem desetletju srečne zvezde!

pr Dr. Anton Dvořak: Stabat Mater. Danes zvečer točno ob pol 8. uri izvaja se to svetovnoznano delo v ljubljanski Frančiškanski cerkvi. Mesto gdč. Zikove, ki je vsled indispozicije po povratku iz Prage odpovedala sodelovanje, poje sopransko partijo gospa Pavla Lovšetova, ki je sprejela to vlogo iz posebne naklonjenosti do Glasbene Matice prav v zadnjem trenutku ter s tem omogočila ta cerkveni koncert. Alt-solo poje ga. Borova, tenor-solo g. Šimenc in bas-solo g. Betetto. Poleg solistov nastopi celotni Matični zbor in godba dravske div. oblasti, vsi pod vodstvom ravnatelja Mateja Hubada.

pr Red pri današnjem cerkvenem koncertu. Začetek koncerta je točno ob pol osmi uri. Po začetku se cerkvena vrata zapro in oetanejo zaprta do konca izvajanja. Zato prosimo občinstvo, da zasede pravočasno svoja mesta v cerkvi. Uhod h koncertu je pri glavnih in pri stranskih vratih na takozvani porti. Vhod z Miklošičeve ceste ostane zaprt, pač pa so za izhod po koncertu odprta vsa tri vrata. Preostali sedeži se bodo prodajali od pol 7. ure dalje pri vodu na porti, stojišča pa pri glavnem cerkvenem uhodu. Sicer se prodajajo vstopnice še dopoldne od 9. do 12. ure v Matični knjigarni. Občinstvo opozarjamo, da si v lažje razumevanje dela nabavi za 2 Din tiskani program, ki se ga dobi v predprodaji in na katerem je tudi tiskano slovensko besedilo resnega in veličastnega speva.

pr Matineja Zveze godbenikov za Slovenjo, ki bi se imela vršiti danes v nedeljo dopoldne ob 11. uri v Unionski dvorani je predložena na poznejši datum. Občinstvo, ki si je že kupilo vstopnice prosimo, da te vstopnice obdrži za prihodnjo prirediteljsko izvajanje »Ma vlasti«. V nasprotnem slučaju dobijo proti predložitvi vstopnice povrnjen znesek v Matični knjigarni.

pr Umetniška koncerta v Mariboru in Celju. Slovenska pianistka gdč. Marija Švajgerjeva, profesorica konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani priredi s sodelovanjem opernega pevca g. Marija Šimenca dva koncerta in sicer v ponedeljek 14. t. m. v Kazinski dvorani v Mariboru in v torek dne 15. t. m. v Narodnem gledališču v Celju. Spored je sledeči: 1. Chopin: Balada, gdč. Švajgerjeva. 2. Michl: Človeka nikar, g. Šimenc. 3. Smetana: Češki ples, gdč. Švajgerjeva. 4. Lajovic: Serenada, Pavčič: Pred durmi, Foerster: Arija iz Gorenjskega slavčka g. Šimenc. 5. Liszt: Nocturno in sv. Frančišek na morju, gdč. Švajgerjeva. 6. Arija iz Tosca in Aide, g. Šimenc. Sestava sporeda in odlična sodelovalca jamčita za prvovrsten umetniški užitek, zato toplo priporočamo obisk vsem Mariborčanom in Celjanom.

pr Čegava je pesem: »Vigred se povrne?« Zelo priljubljena je pri pogrebih nagrobnica »Vigred se povrne«. Trdilo se je, da je ta pesem belokranjska. Jaz sem se zanimal za to nagrobno in znanec, ki se sam bavi z glasbo, mi je pisal tole: »Ker je napačno mnenje razširjeno, da je ta pesem belokranjska, Vas prosim, da to stvar v »Slovenec« pojasnite. Pesem je uglasbil Rihar. Naj pride naš nesmrtni Rihar do svoje pravice! Isti gospod mi je pokazal zbirko: »Venec četrtozglasnih pesem. Zložil in izdal Gregor Rihar v Ljubljani. Kamnotis pri Egerju.« V tej zbirki je omenjena pesem. Napis te nagrobnice je tale: »Vigred se povrne. Otočnica po rajnem gosp. Kamilo Mašek, c. kr. učeniku glasbe v Ljubljani.« Razlikuje se le neznatno od Devove harmonizacije. Razen prve kitice so še štiri. Pri pogrebih bi bila najprimernejša tretja kitica, ki se glasi:

»Vem, da tam prebiva,
kjer je večni dan,
da Boga uživa,
— o preblagi stan!

Vendar, ko nanj spomnim se,
mi oko rosi,
da prijatelj ljubljani
nas zapustil je.«

(Besede J. Puharjeve.) — Franjo Neubauer.

pr Zbornik za umetnostno zgodovino. Zanj leta so se prej zadrževane, ne docela oproščene sile našega kulturnega organizma vsepovsod strastno razgibale. Iz vseh korenin vre mlada rast, da je pogled v bodočnost svetel in upanja poln. Z ustanovitvijo lastne univerze — kaj smo dobili ž njo, komaj izmeriti moremo — so se zbrale in uredile moči v delu, ki s prožno zavestjo jasnih, neizbegljivih ciljev uravnava smer razvoja. — Te dni izide prva številka novega letnika »Zbornika za umetnostno zgodovino«, ki po žilavem naporu stopa že v 4. leto, čilejši kot prej. Ne omejuje se več zgolj na raziskavanje domače umetnostne preteklosti, temveč je stopil v stik tudi z živo, pred našimi očmi vstajajočo umetnostjo, ki nas — sodobnike — zadeva v živo. — Vsebinska 1. številka bo pestra in razgibana, spremljana od številnih reprodukcij v tekstu in na finem papirju. (Kot posebna priloga izvirni lesorez B. Jakca: Sen.) Poleg poročila Narodne galerije, Varstva spomenikov, nekrologa št. Iv. Subicu, bibliografije književnosti, poročila o razstavah in Pilonovega Rimskega pisma bo še vsebovala: o Antonu Ažbetu (1862—1905), voditelju slikarske šole v Münchnu, okrog katerega so se zbirali pokretači moderne slov. umetnosti, živahno pisane spomine, ki so jih oskrbeli F. Mesesnel, Emil Pacovsky (Čeh), Rihard Jakopič, dr. Ivan Prijatelj, Viktor Stern. — Izidorijska Cankarja članek »Tri slike žalostne matere božje«, v katerem riše stilski razvoj Ag. Carraccija kompozicije »Pieta« ob istoimenskih slikah V. Metzingerja in Langusa. — Biografijo Jožeta Petkovškega (1861 do 1898) od Marijana Marolta. — »Obnovo ljubljanske stolnice ob dvestoletnici leta 1907« (Viktor Steska). — V splošno umetnostno revijo preusmerjeni zbornik — »edin te vrste v Jugoslaviji« — zasluži vso pažnjo in naklonjenost občinstva, čigar zanimanje za umetnostno kulturo, preteklo in sedanjost, prav po intenzivnem delovanju »Um. zgod. društva«, ki revijo izdaja, vidno raste — uspeh, ki je razveseljiv in časten za vse. — Naročnina je zelo nizka: 60 Din. — Naroča se: Uprava »ZUZ«, Ljubljana, Univerza.

pr Nova Založba izda te dni dvoje novih knjig, ki sta kakor nalašč za velikonočna darila. Prva knjiga je IV. zvezek Finžgarjevih Zbranih spisov, ki vsebuje dve noveli: »Dekla Ančka« in »Srečala sta se...«. Prva novela spada med najboljše Finžgarjeve stvari in nam mojstrsko riše ljubezen in boj kmečkega dekleta, ki mora služiti in si je tudi zaželela sreče. Novela je že svoječasnno, ko je izhajala pod uredništvom Izidorja Cankarja v Domu in Svetu, vzbudila veliko pozornost v pisateljskih in kritičnih krogih, zanimala pa je nad vse tudi čitateljstvo. Druga novela »Srečala sta se« pa seznani z dvema mladima srčema, ki sta se vzljubili in si obljubili zvestobo in gresta v življenje; on na jug, ona na sever, daleč narazen a vendar skupaj v mislih, ljubezni in borbi za bodoče domače ognjišče. — Druga knjiga je dr. Fr. Steletov: Oris zgodovine umetnosti pri Slovencih. Knjigo krasijo okrog 80 ilustracij na finem papirju. Pisatelj, ki je priznan strokovnjak v umetnostni zgodovini, nam v knjigi podaja prvi poizkus pri nas, pokazati organsko zvezo med razvojem naroda in umetnostjo ozemlja, kjer živi. Knjiga je nenavadno lepo opremljena in skrbno tiskana. — Obe ti dve knjigi bosta najlepši velikonočni knjižni dar za vsakogar. — Razen teh so pa še primerne knjige za velikonočna darila: Ivan Cankar: Podobe iz sanj, Izidor Cankar: Obiski, Herman-Bradač: Ivančkov sveti večer (za mladino), Euripides-Sovre: Bratski spor, Sophokles-Sovre: Kralj Oidipus ter Shakespeare-Zupančič: Beneški trgovec in Julij Cezar.

pr Šmarnice za 1924. Dr. Brumat »Svetogorske šmarnice« izidejo v kratkem in bodo na razpolago v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Vsebinska teh šmarnic je zelo zanimiva in aktualna, ker ima ravno Sv. Gora za seboj dogodkov bogato zgodovino. Prednaročila se sprejemajo že sedaj v Jugoslovanski knjigarni, da jih bo mogoče do majnika izvršiti.

pr Nejedly, Bedřich Smetana. 1924. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. — Cena s poštnino vred 31 Din. Za stoletni jubilej velikega glasbenika je izdala Tiskovna zadruga spominski spis, ki je pravkar izšel v jako lični obliki in opremi. Z njimi smo se Slovenci odložili manom velikega Čeha, čigar Prodana nevesta in druge opere so nas ponovno navduševale. Poleg življenjepisa prinašajo njega popisi vseh Smetanovih del.

VELIKONOČNO KNJIŽNO DARILO.

Vsem, ki želite za bližnje praznike razveseliti koga z lepo knjigo, prav toplo priporočamo poezije M. Elizabete »Iz moje celice«, 2. zvezek. Knjiga je zbirka religioznih pesmi, globoko občutenih verskih skrivnosti, da je vsa kot en sam umetniško sestavljen molitvenik. Vsak prijatelj nabožne poezije je mora biti vesel, a tudi vsem onim, ki iščejo v umetnosti prijetnega oddiha, mora biti drobna knjižica draga. — Cena: vezana knjiga 23 Din, nevezana knjiga 16 Din. Dobiva se v uršulinskem samostanu v Ljubljani.

Ljudski oder.

Nedelja 13. aprila: Ob 8 popoldne: »Pasijon«. Torek 15. aprila: Ob 8 zvečer: »Pasijon« Zadnja predstava. — Predprodaja vstopnic danes od 10—12 popoldne in popoldne od pol 2 do začetka predstave v društveni nabavni zadrugi (Ljudski dom, I. nadstr.).

Narodno gledališče.

DRAMA.

Nedelja, 13. aprila: »Ana Karenina«. Izven. Ponedeljek, 14. aprila: Zaprt.

OPERA.

Nedelja, 13. aprila: Ob 8 popoldne: »Poljub«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Ponedeljek, 14. aprila: Modna revija. Izven.

Verdijeva Traviata z gostom A. Waisajem. Za nastavev je pel. Ni še sicer to, kar bo, če si ustali višino, kjer se mu dobro začeti toni radi izprevržejo v pritisk, ki semtertja pogrozi celo čisti intonaciji; in če mu enakomerno patetično tvorjeni konci ne postanejo mrtvih vzorcev. Prvi nam je bil zelo všeč, drugi tudi še kar, ker smo mislili: iskreno genotje; pri zadnjem se nam je pa že vsiljevalo vprašanje: na kopito? Za nastavev, smo dejali, je pel. Uprava ga brez skrbi nastavi, ker je čuvstven pevec, ima na splošno dobro šolan glas, diči ga tako mladostna svežost, da pri prvem zvoku začutiš: v tem grlu je zakrit še marsikak zaklad. Tudi deklamacija ima »bro, prožno, ki srečno spaja besedno in glasbeno logiko. Igra se mu bo pa kar spotoma sama izbrusila v gibkeše loke. Ge. Wesel-Pola in njene nenavadno žive s plitčim zvrženjem se kosajoče sijajne gibkosti in eterične lahnosti v najsilnejših višinah in njenega izbranega nastopa, ki življensko resničnost tako verjetno potencira — tega nam menda ni treba posebej poudarjati. G. Debevec, se zdi, začenja opuščati način vibriranja, ki mu je glasovni nastavek, oziroma zračni curek predaleko nazaj v golt zaganjal, tako da je poslušavec imel neprijetni vtis, da pevec neprestano zaliva nevidno valovje in da mu glas zdaj zdaj utone. Ta pot pa pelje navzgor. In ker ima dober, prijeten organ in tudi njegova mirna, preudarna igra kaže inteligenco, zato naj damo duška svojemu veselju, da je zopet eden izmed naših domačih umetnikov zavil korak v pravo smer. Dr. Rigo se je začel izgubljati v pretiran, nezdrav patos. Nekaj takov, tudi celo periodo se to že prenese, potem pa uho in čuvstvo odpove in tembolj zahrepeni po kontrastu. O ostalih pevcih ne moremo govoriti, ker smo mogli prisostvovati samo zadnjemu dejanju. Samo to še: Neffat nam je kot dirigent zelo všeč: vester, razumen, zelo obziren. K.

Naznanila

XI. delavski večer se vrši ob 8 zvečer v Rokodelskem domu in sicer kakor običajno v torek, dne 15. aprila. Predava g. Jernej Hafner. Vabimo k obilni udeležbi.

Prosveta frančiškanske župnije, odsek deklica Marijina družba, priredi v nedeljo, dne 13. t. m. v dvorani Rokodelskega doma »Roka božjac, igrokaz v petih dejanjih. Pričetek točno ob pol 5. Vstopnice se dobe na porti oo. frančiškanov. Vsi vljudno vabljeni. — Odbor.

Krekova mladina v Celju. Mesečni sastanek je danes 13. t. m. ob 2 popoldne v dvorani Belega voja. Udeležba strogo obvezna. Vstop imajo le člani. — Predsednik.

Pasijonske igre na Jesenicah. Kat. del. društvo tem potom obvešča p. t. občinstvo, da so vstopnice za obe predstavi danes že razprodane. Nekaj vstopnic za predstave na Vel. ponedeljek je pa še na razpolago. Zadnji predstavi Pasijona sta na Vel. ponedeljek ob 3 in 8 zvečer.

Šišensko prosvetno društvo priredi v ponedeljek ob pol 8 zvečer v samostanski dvorani sklopitno predavanje: Nadaljevanje o Parizu. Predava g. prof. dr. Lovro Sušnik.

Frančiškanska prosveta v Ljubljani priredi svoje redno predavanje prihodnji torek, dne 13. aprila in sicer »O misijonstvu.

Soja šentpeterskega prosvetnega društva bo jutri ob 8. uri zvečer v prosveti. Radi važnosti so vabljeni vsi odborniki in odbornice. Tajnik.

Cerkveni vestnik.

ČEŠKOSLOVAŠKI SKOFJE ZA SVOBODO CERKVE.

Nadškofje in škofje 14 škofij v Češkoslovaški republiki so pravkar izdali na vernike skupno pastirsko pismo, v katerem odločno dvigajo svoj glas proti krivicam, ki se danes gode katoliški cerkvi v češkoslovaški državi in proti omejevanju svobode cerkve v izvrševanju njenega poslanstva. Pismo se najprej peča z nedobrohotnim stališčem, ki ga zavzema češkoslovaška vlada nasproti katoliški cerkvi v stvari zadnje herezije. Po enciklikah Leona XIII. »Immortale Dei« in »Libertas« je država dolžna, da brani pravo vero in prepričanje. Toda nevtalna, konfuzionalna država te dolžnosti v nobenem oziru ne izpolnjuje. Cerkev ne more brezpogojno priznati načela, da pripada enaka svoboda ločinam in resnici; tako enakost priznava le iz državljanske tolerance kot gotovo dejstvo. Cerkev vodi boj proti hereziji sama, brez državne pomoči; prej ali slej bo doseгла zmago in njeni nasprotniki ji potem ne bodo mogli očitati, da

ji je do nje pripomogla država. Vsemogočni bo umel iz tega velikega odpada za cerkev najti dobiček.

Kar pa je cerkev prisiljena zahtevati v tem boju — nadaljuje pismo — je svoboda: svoboda za njen nauk vsikdar in povsod; svoboda za pouk in vzgojo njenih članov, od osnovne šole do vseučilišča; svoboda bogočastja v cerkvi in izven nje; svoboda v cerkveni disciplini; svoboda v posesti in upravi imetja, pridobljenega tekom dolgih stoletij. Te svobode ne zahtevamo samo v imenu poslanstva, ki ga je cerkvi poveril Gospod, ampak tudi temeljem demokratičnega prava, ki priznava svobodo vsem veram. Zato škofje javno dvigamo svoj glas proti tej krivici. Protestiramo, da se razne cerkve in cerkvena poslopja, nasilno odvzeta, še niso vrnila kot naša zakonita lastnina. Pastirji Češkoslovaške republike skupaj s svojimi verniki glasno protestirajo proti konfiskaciji in upravljanju cerkvenih imetij in ustanov, katero je izvršila in izvršuje vlada brez vsakega razloga kljub ponovnim protestom. Ne bomo nehali protestirati, dokler se ta krivica ne popravi.

c Meškanska Marijina kongregacija pri sv. Jožefu ima nocoj ob 7 v kongregacijski kapeli svoj shod in sprejem novih članov. Kandidati naj se zbero istotam ob pol 11 popoldne.

Dijaški vestnik.

d Jugosl. kat. akad. društvo sv. Cirila i Metodija v Belgradu je proslavilo dne 10. t. m. velikega ruskega genija Vladimira Solovjeva s predavanjem: »Solovjev in opća crkva« in »Vladimir Solovjev kot filozof«.

Učiteljski vestnik.

Teror U. J. U. jecev. Razmere, ki so zavladale med učiteljstvom v Sloveniji po prevratu, so ponekod naravnost neznosne. Kakor znano, pripada učiteljstvo po svojem političnem prepričanju, demokratiški, ljudski, social. demokratični in tudi komunistični stranki. Razmere so pa take, da imajo razne ugodnosti le demokratje, predvsem ožji prijatelji znane triperesne deteljice. Ta hoče terorizirati vse — od okrajnega šolskega nadzornika pa gori do ministra. Le pogledimo po posamičnih okrajih. Začnemo lahko z Ljubljano. Pred vojno so imeli Ljubljanci polovico manj učiteljstva kakor ga imajo sedaj, četudi se število učencev ni zvišalo. Pristaši znane deteljice so bili nastavljeni, da človek ni vedel, kdaj in kako. Tu dobe učiteljske osebe dopuste, ki so protizakoniti. Tukaj tudi ne velja odredba, da mora vsak mlad učitelj(ica) na deželo itd. Pri nadzorniku sta zaposleni dve učiteljski moči, četudi opravlja administrativne posle poseben nadsvetnik. Za okraj Ljubljanska okolica pa posluje kar 5 oseb. Nadzorniku Rapetu je dodeljen takozvani pomožni nadzornik in še tri učiteljske moči. Torej za en okraj pet oseb, dočim je poprej opravljal dva okraja sam nadzornik. Bože mili! Referent za ljudsko šolstvo se ni izkazal. Lahko je srednje mere pesnik in pisatelj, izboren sokol, toda več šolnik pa le ni. Učiteljstvo gleda vse to z veliko nejevoljo in ni nič čudnega, da se slišijo na naših konferencah ogorčeni klici: »V Ljubljano po učitelje!« Kar počenja Dimnik-Jelenčev krog, kako hoče vse terorizirati, kar ne trobi z njim v rog, o tem prihodnjič. Opozarjamo pa višjega šolskega nadzornika Gangla samo na dve dejstvi. Prvič naj nikar ne pozabi na izraz ljudske volje v Sloveniji! Svet pa je okrogel in danes zdrži ta, jutri drugi.

Kdo ima prav? V računovodstvu za osnovno šolstvo je bilo zaposlenih nekaj učiteljc. Prišlo je povelje: Učiteljice nazaj v šolo! In so odšle. Pa je prišlo iz Belgrada nad 3000 dekretov o prevredbi učiteljstva na nove prejemke. Kdo naj se loti tolikega dela? Vse dekrete je treba namreč prepisati in vpisati v osebne popisnice ter izračunati mesečne vsote! Pa so izdali v Ljubljani drugo povelje: 10 učiteljic nazaj! Takoj so bile na mestu. Tako so sedaj dekreti prepisani in jih odposiljejo v kratkem okraj. Šol. svetom, kjer jih bodo zopet obračali in vpisavali po nekaj dni. Če bode šlo po sreči bomo dekrete 1. maja sicer že imeli v roki — plače pa seveda še dolgo ne. Ljubši pa bi nam bili novci kot prazni papirji. Pa si menda mislijo: potrpljenje je božja mast. Naj bi se tega zavedali tudi naši upniki...

Razočarani. Med profesorji na učiteljskih in tudi na drugih zavodih je precej takih, ki sicer niso absolvirali vseučilišča, pač pa imajo posebne strokovne izpite, vsled katerih so bili dekretirani v profesorske čine. V Belgradu pa so se postavili na prav enostavno stališče: v I. kategorijo sodijo le oni, ki imajo fakultetno izobrazbo, vsi ostali pa v II. Tako so tedaj taki gg. profesorji prav enostavno degradirani v vrsto osnovnega učiteljstva, da si so nekateri od teh že dolgo dobo vživali čast in prejemke profesorjev in tudi vršili delo profesorjev. Kako je to mogoče, nam res ne gre v glavo! To bode moral novi minister že popraviti. Upamo, da se bode profesorsko društvo zavzelo tudi za te svoje kolege. O uspehu bomo poročali.

Občine so zidale, država bo pa pobrala. Oni učitelji, ki imajo naturalna stanovanja, morajo ista zmeriti in oceniti njih vrednost. Taki nimajo pravice do stanarine, ali vsaj do tolike ne, kakoršno odmerja novi zakon. Ako bode stanovanje nižje cenjeno od stanarine, ki je po novem zakonu odmerjena, bodo do-

bili le diferenco, drugo pa bode ostalo državi, da si država prispevala k stanovanjem niti pare in šolska poslopja niso državna last, ampak občinska. Navadno imajo stanovanja le šolski voditelji in bi človek sodil, da jim bodo vsaj to pustili, ker so jim odtegnili vodstvene doklade, a tudi tega ne! Ostal jim je le »Titel ohne Mittel«.

Kakšna razlika v pojmovanju in spoštovanju starih ljudi! Šolska oblast hoče upokojiti vse učne osebe, ki so spolnile 65. leto starosti. Ne ozira se pri tem prav nič na to, če so mnogi od teh še duševno in telesno dobro ohranjeni in vrše svoje posle še vedno v popolno zadovoljnost nadzornih organov. Prosvetni oddelek je bil pozvan in moral je poslati v Belgrad seznam vseh takih, ki sedaj z nezadovoljstvom v srcu pričakujejo — plave pole, premišljujoč nevhvaležnost sveta. Odgovorili so po tri rodove, a se sedaj postopa z njimi tako nemilostno! Vse drugače pa dela cerkvena oblast. Poznam gg. župnike, ki so stari že nad 70 let in nobeden ne bo nasilno upokojen. Ako uvidi cerkvena oblast, ka kakšen tak starček že težko vrši svoje posle, mu pošlje pomočnika in starček ostane v aktivnem položaju — najčešče do smrti! Tako ravnanje je humano in drži stan na višku ugleda. Ali bi se taka praksa ne dala uvesti tudi pri učiteljstvu?

Na mesečne obroke

daje brez vsakega poviška vsakovrstno moško, žensko in otroško konfekcijo

stara, renomirana konfekcijska trdka

O. Bernatović, Ljubljana, Metni trg 5.

Zanimivosti.

DOBROTE NEBOTIČNIKOV.

Nebotičnike imenujemo tiste velikanske ameriške stavbe, ki imajo 30 do 60 nadstropij in še več. V takih poslopih ne hodimo po stopnicah gor in dol, temveč se vozimo po liftih ali dvigalih. Neke mlade ženske moč je imel pisarno v 27. nadstropju take hiše. Žena je prišla ponj. Zgovorila sta se, da se bosta dobila pred hišo. Mlada žena pa ni mogla čakati in se hitro z liftom peljala gor. Moč je ravno v veži kupoval smotke in je videl, da je žena stopila v lift. S prvim prihodnjim liftom se je takoj peljal za njo in je, v 27. nadstropje prišedši zvedel, da je bila tam, da se je pa takoj odpeljala nazaj, ko so ji povedali, da je on pravkar odšel. Hitro za njo! Pride dol in vpraša, kje je žena.

»V tem trenutku se je spet peljala nazaj gor, ker Vas ni bilo več tukaj.« Brž v lift. Komaj je bil notri, že se pripelje žena, in uradnik ji reče: »Vaš moč se je ravnokar odpeljal nazaj.«

»Gotovo me bo sedaj zgoraj počakal; zato je najboljšo, če se peljem še enkrat gor.« Trenutek nato pride moč in vpraša: »Ali moje žene še ni dol?«

»Je bila že tu, pa je šla nazaj, ker je mislila, da jo boste zgoraj čakali.«

»Dobro, jo bom pa tukaj počakal.«

Čakal je deset minut, pa se mu je zdelo predolgo in je šel spet nazaj. Ona pa ravnokar. In sta se spet lovila.

Slednjič se je zdelo možu vse skupaj že preveč in je rekel: »Rajši se obesim, kakor da bi se še enkrat peljal gor.« In je čakal; ona si je pa isto mislila in je čakala v 27. nadstropju. Nismo mogli zvedeti, če sta se že dobila.

NAJKRAJŠI IN NAJDALJŠI TESTAMENT.

Pred kratkim je umrl v Sevansea na Angleškem milijonar John Glasbrook. Napisal je testament, 300 besed, in je v teh besedah razpolagal z vsem svojim premoženjem, ki znaša 1 milijon funtov. Funt je 1200 do 1600 kron. Pa je naštel celo vrsto dedičev. Najkrajši pa ta testament ni; prav kratek in gotovo najkrajši je ta-le, tudi angleški: »Vse za mater. C. T.« Nekaj čisto drugega je pa testament znanega stavbenika in stavbnega podjetnika Tomaža Cubbitha, iz druge polovice preteklega stoletja. Tudi ta testament je, kakor omenjena dva, shranjen v Semerset House na Angleškem. Napisan je na 30 straneh pergamenta in ima 34.740 besed.

ROKOPIS IZ 9. STOLETJA.

Monakovski starinar Norbert Rosenthal je odkril te dni nekaj prav znamenitega. Neki glasbeni rokopis iz leta 1580. je bil zavrt v popisan pergamentni list, na katerega doslej nihče ni pazil. Odložili so pisavo na obeh straneh in so prišli na sledeče: Starost druga

polovica 9. stoletja, okoli 850, iz dobe Karla Plešastega; vsebina: Rabanus Maurus Expositione in Leviticum, poglavje o darovanju, osma o gobavosti. Rokopis je najbrž iz samostana Fulda, kjer je bil Rabanus Maurus 20 let umrl je kot nadškof v Mainzu leta 856. Rokopis je zelo imeniten.

NAJDALJŠI ROMAN NA SVETU.

Najdaljši roman, kar jih poznamo, je nedavno dokončal neki japonski pisatelj. Obsežno delo so začeli pisati leta 1852., zadnji zvezek pa je nedavno izšel. Roman ima 106 zvezkov, vsak zvezek pa 1000 strani. Vsaka stran šteje 80 vrstic, vsaka vrsta pa povprečno 10 besed. Cel roman ima 318 milijonov besed, tehta pa vseh 106 zvezkov 60 kg.

ZIVO SREBRO NA JAPONSKEM.

V bližini mesta Kita Nonome, ki leži v okraju gornjega Goto, so zasledili živosrebrno žilo, ki je dolga 11 km in široka 2—6 čevljev. Po poročilu ameriškega trgovskega departmaja znaša vsebina živega srebra približno 18 odstotkov. Torej zopet en živosrebrni rudnik več!

NARAVNI PLIN.

Na Francoskem, v dolini Vaux, vzhodno od mesta Lyonsa so odkrili studenec naravnega plina. V globočini 223 m so naleteli na plinaste plasti, ki so oddajale začetkom dnevno po 100.000 cbm, pozneje pa po 5000 kubičnih metrov. Ker leži 8 km od tega prostora, kjer izvira plin, mesto Ambericu, bodo napeljali cevi v mesto in ga preskrbovali na ta način, ki je zelo poceni, z zadostnim materialom za kurjavo in razsvetljavo.

ČAS IN SANJE.

Za preračunanje časa, v katerem se go-dijo dogodki daljšega trajanja v sanjah, naj nam služi sledeči dogodek, ki ga opisuje neka oseba: Nekega vročega poletnega dne sem potoval z vozom po dolgi cesti. Sonce je pripakalo z neba in mučna sopolja je tako vplivala name, da sem postal zaspan. Toda kljub temu, da sem se upiral spanju, sem vendar zaspal in to ravno takrat, ko so se slišali iz bližnjega zvonika prvi udarci ure, ki je kazala polno — in sanjal sem strašno, dolge sanje. Zaradi nekega zločina me je zasledovala policija, me končno ujela in v dolgo trajajoči sodni obravnavi sem bil slednjič obsodjen na smrt. Zbudil sem se — in sem še slišal iz istega zvonika zadnje udarce ure, ki je oznanjevala polno.

PROTI STRUPENIM MUHAM,

posebno proti znani tropični muhi Tse-tse, so iznašli pred kratkim Angleži novo sredstvo za uničevanje tega mrčesa. In sicer priporočajo iztrebljenje vsega grmičevja in nižjega drevetja ter sajenje Efwatthala-trave (Melinis minutiflora), ki jo poznajo v Južni Ameriki pod imenom »smrdljiva trava«, ki daje izborna pašo in se tudi v najhujši vročini in suši ne posuši. Poleg teh dobrih lastnosti ima pa še to, da izloča skozi tanke žleze zelo močno dišeče eterično olje, katerega se ogibajo zgoraj omenjene muhe. Prebivalcem Konga so bile te mrčese prepodeče lastnosti že davno znane.

Koliko nezadovoljnih gospodov je videti v novih oblekah in to upravičeno! Vsak pa je zadovoljen, ki si preskrbi oblačila pri **konfekcijski industriji Drago Schwab, Ljubljana**

Po svetu.

— Avijatična razstava v Pragi. Iz Prage javljajo, da se bo letošnja III. avijatična razstava vršila v Pragi v dneh od 31. maja do 9. junija. Razstava, ki se vrši pod protektoratom prezidenta češkoslovaške republike T. G. Masaryka, bo obsegala vsakovrstne panoge avijatike, tako n. pr.: aeroplane, balone, motorje in sploh vse, kar je v zvezi z avijatikom. Razstave, ki jih prireja čl. Aero-Klub, so središče celokupne avijatične industrije ter zainteresovanih krogov. Praga, kot središče zračnih prog Pariz—Varšava, Pariz—Carigrad, London—Carigrad, Dunaj—Berlin itd., postaja v tem oziru važen činitelj ter so zato njene avijatične razstave najinteresantnejše.

— Umrl je na Dunaju znani sportni pisatelj in deželni poslanec Viktor Silberer.

— Promet v Panamskem prekopu. Glasovni uradni številk je znašal v minolem letu trgovinski promet v Panamskem kanalu 24 milijonov 737.487 ton. Razen tega je plulo skozi kanal 2 milijona ton za ameriško vojno mornarico, ki je oproščena pristojbin. Celokupni promet Panamskega prekopa leta 1923 je znašal torej 26,737.487 ton ter je prekosil istočasni promet v Sueškem prekopu — ki je znašal 22,780.162 ton — za 4 milijone ton.

VI.

Ker straža stroga bla izjemno, je vlaknila njn v luknjo temno. Ko z milom ječo sta oprala, na proslo spel ju straža dala.

Nadaljevanje sledi.

Darovi.

Znanstvenemu društvu za humanistične vede v Ljubljani je gospod, ki želi ostati neimenovan, vnovič naklonil znatno podporo v znesku 5000 Din. Plemenitemu darovalcu se društveni odbor najtopleje zahvaljuje, želeč mu prav obilo posnemovalcev, katerih denarne podpore bi društvu omogočile čim prej uresničiti tisk in izdajo znanstvenih publikacij.

Za Malgajev spomenik v Guštanju so darovali (zbirka dr. Kušej-Rožič): 200 Din župan dr. L. Perič; po 100 Din: dr. J. Brejc in A. Volk; po 50 Din: dr. Rado Kušej, dr. L. Ehrlich, dr. Fr. Eller; po 40 Din: Leo Pogačnik in J. Korenčan; po 30 Din: škrbec in Bartol, dr. Martin Malnerič, Kregar J. A., Iv. Volk; po 25 Din: J. Kopač, dr. Janžekovič; po 20 Din: Ing. A. Turnšek, ing. Leo Novak, Učiteljska tiskarna, Aleš Zalaznik, dr. M. Natlačen, A. Jeločnik; po 15 Din: ing. Rud. Škof, prof. dr. Rožič; po 10 Din: rav. Fr. Röger, Hinko Richter, Delakorda, Fr. Mercina, dr. M. Božič, Dietz, J. Gajšek, dr. Kodre, Battestini Miko, Cvek, A. Janežič. — Zbrani skupni znesek 1060 Din se je poslal predsedniku odbora za Malgajev spomenik g. dr. Cukali v Guštanju.

Kdor nima slasti do jedi, naj vzame Iron proti slabokrvnosti, ki ga proizvaja Mestna lekarna v Zagrebu in ga dobite za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

Izpred sodišča.

Naraščanje tatvin. V zadnjem času se vedno bolj množe slučaji raznih večjih in manjših

tatvin, ki se obravnavajo sicer manjše pri okr., večje pa pri deželnem in porotnem sodišču. Temu primerno je začelo sodišče deliti tudi veliko bolj občutne kazni za tatvine, kar je popolnoma umestno, kajti če nam je prinesla povojna psihoza več tatov in razbojnikov, je bilo za one viharne čase umestno, sedaj pa se morajo te mučne razmere že končno prenehati in zato je res potrebno, da se tatove in vlomilce prav pošteno kaznuje. Popustljivost v tem oziru danes ni več na mestu in je vsakakor skrajno kvarno in škoduje lahko tudi ugledu slovenskega naroda; kajti z neumestno in preveliko popustljivostjo se daje tatovom in vlomilcem po deželi in še bolj po mestih samo potuha.

Mesarski pomočnik Leopold Šešek, ki je bil že dvakrat radi tatvine predkaznovan, je bil obtožen, da je ukradel pri Smrečniku v Zgor. Perovem 3000 Din gotovine, 24 robcev, vrednih 240 Din in par rjavih čevljev, vrednih 300 Din. Bridko se je pritožila žena in je očitala neljubežnemu fantu, da se je morala dolgo truditi in štediti, da si je nekaj prihranila, on pa je denar ukradel in ga zalumpal. Vse do krajačarja ji je vzel, tako da se je morala žena še celo v trgovini zadolžiti. Obtoženec je priznal, da je ukradel samo 800 Din, česar pa napram izpovedbam priči ni mogel ugotoviti. Obsojen je bil na 2 leti težke ječe in mora plačati vse stroške in takso 150 Din in povrniti Smrečniku ves ukraden denar.

Kot druga je nastopila večja tatinska družba, ki ima na vesti celo vrsto tatvin. Obtoženi so bili: Ivan Spendov, Franc Ramovš, Jožef Mlakar in Antonija Pogačar iz Sp. Otoka pri Radovljici in pa Lorenc Ramovš iz Mlake, Je-

ra Mlakar iz Pirašice in Pavla Spendov iz Otoč. Ti so v posameznih skupinah ukradli mizarski tverki Wagner in Treo v Trzinu cel voziček raznega mizarskega orodja, v skupni vrednosti 2336 Din, dalje trgovcu Petru Ažmanu in Al. Pavlinu tri sode, lesnemu trgovcu Francu Dolencu več desk iz skladišča v Gohovcu na znanem nevarnem klancu iz Otoč na Brezje. Iz kozolcev ob cesti so kradli seno. V Žapuzah pa so ukradli tovarnarjema za sukno in sicer Strojcevi 40 m, Kolmanu pa 25 m raznega domačega sukna za obleke. Na Bledu so ukradli nekemu neznancu 3 namizne prte, vredne 360 K. Obtoženi so tatvine deloma priznali, oporekali pa so tatvino seno in pa višino vrednosti ukradenih predmetov. Obravnava vsled priznanja ni trajala dolgo in so bili obtoženi obsojeni sledeče: Spendov Iv. na 10 mesecev, Franc Ramovš na 1 leto, Jožef Mlakar, Lorenc Ramovš na 10 mesecev, Jera Mlakar na 2 meseca in Antonija Pogačar na 14 dni težke ječe. Oproščena pa je bila Pavla Spendov, ker ji niso mogli dokazati soudeležbe pri tatvini, odnosno razpečevanju.

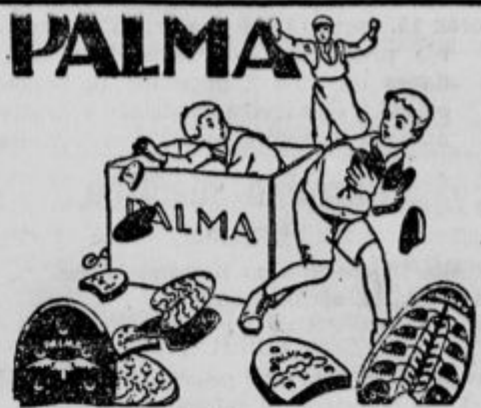
POSILANO.

Dršlo za 2000 oblek kamgarna in ševijota najboljših kakovosti prvih angleških, čeških in nemških tvornic! Ne zamudite ugodne prilike! 1749

Lenasi & Gerkman.

Lahko nagnjenje k prehlajenju? Prevelika občutljivost? Bolečine olajša in naredi telo odporno masiranje in umivanje s pravim Fellerjevim Elzafluidom! Veliko močnejši, izdatnejši in boljji kakor francosko žganje. Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 214 Din; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 214 Din in 10% doplatka razpošilja: lekarnar Eugen V. Feller, Stubica donja, Elzafluid št. 134. Hrvatsko. 7655

Priporočamo vsem rodbinam Kolinsko cikorio, izvrsten pridatek za kavo.

Kaučuk pete in kaučuk podplate

nosijo otroci in odrasli, ker so trpežni, ceni in udobni za nošnjo.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometri v mm	Termometri v C	Pažnja: razlika v C	Nebo, vetrovi	Povprečje v mm
11. 4. 21 h	722.1	3.4	0.3	sneg vzh.	
12. 4. 7 h	726.1	5.2	0.7	megla s. vzh.	82
12. 4. 4 h	729.3	9.1	1.3	v. obl.	

Inserati

v 'Slovencu' imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasom

v 'Slovencu'

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Cenik za oglase in pa izvod časopisa dobite na zahtevo popolnoma

Zastonj!

Služkinjo

pridno pošteno, snažno in zdravo sprejemem. — Naslov pri upravi lista pod št. 2119.

KUJARICA

srednjih let, želi mesta v župnišču, kot gospodinja in kuharica. Ponudbe na upravo pod šifro »ZUPNIŠČE«.

MEBLOVANA SOBA

in celodnevna hrana se odda 1 ali 2 gospodinjicama. Naslov pri upravi pod 2120.

VAJENCA za kovaško obrt sprejme takoj FRANC VRHOVEC, kovač, Ljubljana Bohoričeva ulica 6.

Zahvala.

Ob prerani izgubi preljubljenega soproga oziroma očeta

Karola Krajnc

od bridke usode težko preizkušeni se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam sočutno stali ob strani v naši boli.

Celje, dne 8. aprila 1924.

žalujoča obitelj
KRAJNC.

IŠČEM močno, zdravo

KMEČKO DEKLE

ki je vajena tudi kuhati in vsa hišna dela opravljati. — Plača po dogovoru. Starost 30—40 let. Marija HUMER, POLŠNIK, pošta SAVA.

ZANESLJIVEGA

SOLICITATORJA

event. spretnega sod. uradnika IŠČE odvetniška pisarna izven Ljubljane. — Ponudbe pod: »Izvešban pisarniški ravnatelj« na Aloma Company, Ljubljana. 2034

IŠČEMO DVE SPRETNOSTI

STENOTIPISTINJI,

eno z nem. in slov. stenografijo in znanjem srbohrvatskega jezika, čimprej, ali junija za pisarno v Mariboru. Ponudbe s sliko pod »Maribor« na A. Company, Ljublj.

KNJIGOVODJA-

KONTORIST

mlad absolvent drž. trg. šole z dvolet. prakso, išče službo za takoj ali s 1. junijem. Gre tudi na deželo. Ponudbe pod »Zanesljiv« na upravo.

CECILIJANEC

IŠČE službe organista. Ima obenem svojo krojaško obrt. Ponudbe na upravo lista pod »Cecilijanec št. 2112«.

ŽELIM PREMENITI

službo POSLOVODJE

ter sem pripravljen prevzeti mesto poslovodja v kaki trgovini, skladiščniku, pomočnika ali v kaki pisarni. — Isto želi premeniti moja sestra ter prevzame mesto ali temu primerno. — Naslov se izve v upravi lista pod številko 2074.

PLETENJE NOGAVIC

novih, starih in JOPIC pod konkurenčno ceno sprejema ZANOŠKAR, Miklošičeva cesta št. 18.

RAVNOKAR sem prejel večjo partijo raznih VRTNIC

iz svetovnoznane drevesnice Teschendorfer, Dresden (Nemčija). — Dobijo se vsaki dan pri Ivan Brecljnik-u, Ljubljana, Vel. Colnarska ul. 21.

IŠČEM BOLJO OSEBO,

ki zna DOBRO KUhati in opravlja vsak hišni posel za samostojno gospo na Sušaku. Naslov: JELKA RUŽIČ, Sušak, Hrvatska. 2098

IŠČE se za TAKOJ

zmožen, samostojen VODJA za visoko gradbo, verziran v gradbenih obračunih, proračunih in v projektiranju. Pismene ponudbe z navedbo dosedanje uporabe (službe), curriculum vitae, ter plačilnih pogojev od samo jugoslovanskih gospodov, večjih slovenskega jezika v govoru in pisavi na naslov: »STAVBENO PODJETJE Ljubljana, poštni predal 70.« 2044

IŠČE SE

SAMOSTOJNA DAMA

vdoma ali starejša gospodinja za sanatorijsko kuhinjo v kopališču s celoletnim obratom. Nastop 1. maja. Ista mora biti prvovrstna in natančna kuharica, katere je zmožna tudi po predpisih pripravljati dietetična jedila. Vestne in varčne dame, le resnega in mirnega značaja, naj se oglašajo z navedbo rodbinskih razmer, starosti, referencij in zahtev na upr. »Slovenca« pod šifro »SANATORIJ 1924« št. 2024.

Kopališki STREŽAJ

izurjen tudi v masaži in v elektroterapiji, se išče za sanatorij v kopališču s celoletnim obratom. Nastop s 1. majem. — Kompetentni. le resnega in mirnega značaja, trezni in zvesti, naj predložijo prepise spričeval, kateri se ne vračajo, z navedbo starosti, zahtev i. dr. na upravo »Slovenca« pod šifro »SANATORIJ 1924« št. 2025

V SLUŽBO SPREJMEM

zdravo MOŠKO MOČ, ki bi se razumel pri polju in bi imel v oskrbi 2 konja. Plačam K 2000.— mesečno in pa hrano, stanovanje ter vso opremo. Prednost imajo z dežele. Ponudbe na: J. JELIČ, posest., Stara pot 1.

Inserirajte

v »Slovencu«!

Pristni, TOČENI MED

zdrženih ljubljanskih čebelarjev, prodaja po zmerni ceni edino trdka H. TREO, Ljubljana, Šelenburgova ul.

PRODA SE 2000 kg

KRMSKE PESE.

Pojzve se ZG. ŠIŠKA št. 23 pri KOSU. 2049

KDO ZAMENJA?

stanovanje: soba s štedilnikom z enakim ali večjim? Sposobno za vsako družino. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Stanovanje«.

Posodim

od 300.000 — 350.000 K proti vknjižbi na prvo mesto za daljšo dobo. Reflektanti naj ponudijo obrestno mero pod šifro »S. S. 20« na upravo »Slovenca«.

POZOR!

Prva bakrokotlarna v Sloveniji

M. WEIS, Ljubljana, Sv. Petra 33

priporoča svojo na novo preurejeno, povečano

kotlarsko delavnico in trgovino.

Vseh vrst kotli in destilacijski aparati in vsa v to stroko spadajoča dela. Najboljše blago, najsolidnejša izdelava, najnižje cene. Prevzema vsa popravila. Kupuje star baker, medenino, svinco, cin.

MOŠKO KOLO

prodam. Na ogled od 5.—7. pop. na Poljanskem nasipu št. 40, dvorišče. 2111

PRITLIČNO HIŠO

v Sp. Šiški z veliko svetlo delavnico in malim stanovanjem takoj prodam radi selitve. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2110.

MOŠKO KOLO

predvojni material, prodam. IVAN MRHAR, Staneče 21, p. št. Vid nad Ljubljano.

SOBO (meblovano)

s posebnim vdomom, elektr. razsvetljavo, z 1 ali 2 posteljami, oddam 15. aprila. Naslov v upravi pod 2105.

Iščem STANOVANJE

sobo s kuhinjo; obenem bi prevzel tudi službo hišnika ali k temu primerno. Naslov pri upravi pod 2101.

CIPRESE

(Thuya occidentalis) močne in lepo obrasečene, visoke 50—70 cm, nadalje visokodebelne

VRTNICE

krasnih vrst, kakor tudi raznovrstne cvetice za vrtno nasade in v lončkih. Dobra in zanesljiva semena. Letotako se izvršujejo nagrobni venci v vseh velikostih po naročilu ter trakovi z napisi, popolna oprema dekoracij, svaib itd.

J. JANEŽIČ, vrtnar, MENGEŠ 132.

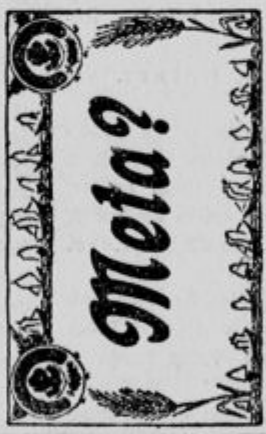
Prodam pet DELNIC

Slov. trg. deln. dr. v Ljubljani. Bile so po 100 Din; — kdor bi jih kupil, naj ob enem ponudi, po koliko jih plača. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2122. Za odgovor je prilož. znamko za 50 par ali dopisnico.

Najceneje

CEMENT

Prima Portland Trboveljski in Dalmatinski, dobavlja v poljubnih množinah. V zalogi tudi apno. Naročila sprejema H. PETRIČ, Gosposvet-ska cesta 16/L. — Tel. 343.

VREČE

Juta, močnate in bale, 100 kilogr., KUPIM vsako množino. Ponudbe z navedbo množine in cene na upravo »Slovenca« pod »JUTA«.

HALO!

Plačam najbolje stare obleke, perilo, čevlje, pohištvo itd. — Dopisnica zadostuje. pridem na dom.

A. JUREČIČ, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 31.

Za spomlad in poletje kupite

najcenejše KLOBUKE

CEPICE slavnike, srajce, ovrtnike, kravate, »čeznike, palice, potrebščine za telovadce in turisti pri trdki IVAN KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10 Za trgovce in večje odjemalce znaten popust.

ODDAM TRGOVINO

z vsem inventarjem. ROŽNA DOLINA 257. 2115

POSESTVO

z gostilniško koncesijo, ca. 38 ha, sestoječe iz njiv, travnikov in gozdov, je naprodaj v KOFLERJIH pri Kočevju. Pojasnila daje ga. Magdale-na Michitsch, Zgornji Mozelj pri Kočevju, št. 38.

Naprodaj je WOLFOVA

LOKOMOBILA

skoraj popolnoma nova, s pregreto paro 40/60 PS — Treppenrost — ob progi dolinske železnice, v 1 mesecu na razpolago. Stroj se lahko ogleda še obratujoč. KARL POLLAK, Ljubljana, Sv. Petra cesta 68. 2064

BREJA KRAVA

in TELICA naprodaj na Poljanski cesti št. 55.

Otroška POSTELJICA,

več otroških obleke in perila poceni prodam. BREG št. 2, L. nadstr., desno.

PRODAM po jako ugodni ceni 2 umetna, nerabljena

MLINSKA KAMNA

(Šmirgelj). Franc Medvešek, Jagrenca 33, p. Radeče.

PRODAM v priljubljenem kraju na Gorenjskem na zelo prometnem kraju

veliko, enonadstropno HIŠO

v kateri je že dobro vpečljana trgovina. K hiši, ob kateri je nekaj vrta, spada tudi njiva in nekaj gozda. Cena zaradi odselitve zelo ugodna. Natančna pojasnila daje Lovro Slivnik, Bohinjska Bistrica. 2118

Veliko se jih je že preprizhalo, da se kupi dobro in najcenejše

OBLAČILNO BLAGO

štofe, cajge, žensko volneno, plavino, belo blago, svilene rute le pri

Kodrič & Potokar, Ljubljana

poleg trga, proti zmajskemu mostu, pod „štengcam“

Poskusite tudi Vi!

POZOR! POZOR!

Prodajam
za pomladansko potrebo vse manufakturno blago po
ogromno znižanih cenah,
razna suknja, hlačevine, plavine, šifone, oksforde,
cefire, kambrike, vse najboljše kakovosti.
Krojači poseben popust! Oglejte si cene!

IVAN KOS,
Sv. Petra cesta 23, Celovška cesta 2,
Ljubljana. Šiška.

Stanko Kezele

stavbo in galanterijsko
- kleparstvo -
Ljubljana, Bohoričeva 3
se priporoča za vsa v nje-
govo stroko spadajoča dela.
Cene strogo solidne, točno
delo. 2117

**SADJARJI in VINOGRAD-
NIKI — POZOR!**
Ako si še niste nabavili
la **MODRE GALICE**

ki je 98—99% garantirana,
nemške kakovosti, znamke
Johannisthal, v egaliziranih
sodih po 100, 250 in 300 kg
za ceno Din 9.40 franko
Ljubljana, plačljivo takoj —
storite to takoj! — Vedno je
na zalogi pri tržnici **STAN-
KO FLORJANČIČ**, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 35.

PRODAM

več dobro ohranjene hišne,
sobne in kuhinjske **OPRAVE**
iz mehkega lesa po zelo
nizki ceni. Event. se oddajo
na zahtevo tudi posamezni
kosi. — Naslov pove uprava
«Slovenca» pod števil. 2059.

V NAJEM ODDAM za dve
leti novo,
enodružinsko **HIŠO**

2 sobi, kuhinja, klet in pa
1000 m² vrta, pol ure od
Ljubljane ob Dunajski cesti.
Ponudbo na: Josko Polše,
Malavas 40, pošta Ježica.

TRGOVINA V NAJEM!

Radi rodbinskih razmer
ODDAM takoj za več let v
NAJEM staro, dobro vpe-
ljano TRGOVINO z mešanim
blagom na deželi pri farni
cerkvi. Zahtevani kapital
75.000 Din, ostalo na obroke.
Ponudbe na upravo lista
pod številko 2068.

Malo posestvo

ta vsako obrt ali letovišče,
15 min. od Smarjških Toplic
v Smarjeti št. 25, obstoječe
iz hiše, 4 sob, kuhinje, je-
dilne šrambe, kleti, kozolca,
bleva, skednja, svinjaka,
dveh vrtov, dveh njiv ter
treh oravol zrelega bukov-
ga gozda se bo prodalo na
dražbi dne 18. maja ob 2. uri
popoldne. — Polovico kup-
nine takoj, ostanek po po-
godbi. 2000

Najnovejši MODEL

otroških VOZICHOV
in dvokoles - najceneje
pri «TRIBUNA», tovarna
dvokoles in otroških vo-
zičkov, Ljubljana, Karlov-
ska cesta št. 4. — Ceniki
franko. — Sprejemajo se
tudi vsa popravila. 770

Več različnih

motorjev in dvokoles,
rabljenih in novih, poceni
naprodaj. — LJUBLJANA,
Karlovska cesta št. 4. 1961

Ing. Rudolf Treo
stavbenik
vhod samo,
Gospodarska c. 12.

VRTNICE

nizke, triletno cepljenke, 40
najlepših vrst, po 10—12 Din
komad, za takojšnjo saditev,
nadalje radeče grozdice,
bršlin in gladiole nudi slav.
občinstvu v mestu in na de-
želi **ANTON FERANT**, trg.
vrtnar, Ljubljana, Ambrožev
trg št. 3. 1653

OBNOVA gradbena
d. z. o. z. Ljubljana
ima stalno v zalogi:

Keramične plošče v vseh barvah
Cevi iz kamnine.
Stianjene žarežane strešnike patent
Wienerberger. Azbestni škrlj
„Salanit“ za pokrivanje streh.
„Oberoid“ prvov. strešno lepenko brez katrana
„Heraklit“-material in „Heraklit“-plošče,
za izdelavo heraklitnih zgradb, mansard, predelnih
sten in za izolacije.

NAJLEPŠE
VELIKONOČNO DARILO
vsakega gospodinjstva je dobroznano
milo „GAZELA“
katere dobite v vsaki trgovini.

Štev. 47/O. D. D.

2030

Razpis

UPRAVNI ODBOR DR. ORAŽNEVEGA DIJAŠKEGA
DOMA v Ljubljani proda ofertalnim putem v «Petrovi
šumi» (v Krakovem), ki leži poleg državne ceste v Ko-
stanjčevici (Dolenjsko), loko posek:

a) 43.58 plm hrastovega lesa, 20—30 cm v premeru,
za tehnično porabo;
b) 471.11 plm hrastovega lesa nad 30 cm v premeru
za tehnično porabo;
c) 395 plm hrastovih neprebranih drv.

Na predpisnem vzorcu pisane, kolkovane in z 10 od-
stanim vadijem opremljene ponudbe se morajo vložiti
do 29. aprila t. l. do 12. ure pri upravnem odboru
dr. Oražnevega dijaškega doma v Ljubljani (univerza).

Predpisani vzorci za ponudbe se dobivajo pri pod-
pisnem odboru; istotam so na vpogled interesentom
splošni prodajni pogoji.

Zapiski izmere hrastovih hlobov, kakor tudi splošni
prodajni pogoji so na vpogled pri računski upravi v Ko-
stanjčevici (Dolenjsko).

Les in drva je možno ogledati na licu mesta.

V Ljubljani, dne 8. aprila 1924.

UPRAVNI ODBOR

DR. ORAŽNEVEGA DIJAŠKEGA DOMA.

DR. A. ŠERKO m. p., t. č. predsednik.

Kje se najbolje kupi,
je že brez dvoma znano!

„Pri nizki ceni“

IGNACIJ ŽARGI

Ljubljana, Sv. Petra c. 3

Nudi cenj. odjemalcem veliko izbero potrebščin za
KROJACE in ŠIVILJE. — Velika izbira ROKA-
VIC, NOGAVIC, triko-PERILA in površne ženske
vol. jopice, razno moško, damsko in otroško perilo,
svilene pletene SAMOVEZNIČE itd. po priznani
znižanih cenah!

NA DEBELO!

NA DROBNO!

Instalacije:

Telef. centrale, hišni tele-
foni, zvonce in električna
razsvetljava.

IV. BOGATAJ

Ljubljana, Kongresni trg 19.

Telefon št. 3. — Čekovni račun št. 12619.

Trgovina in zaloga:

Instalac. materiala, mo-
torji, telef. aparati, mo-
derni lesenci in svetilke.

LUTZ-ove

naprave
za destilacijo lesa

po lastnem preizkušenem sistemu (več naprav že
v obratu)

Zajamčeno najvišja izraba:

Oglje - kis - ter.

Male naprave z letno produkcijo bukovga lesa
od 2000 prostor. metrov naprej

zasigurajo že velik dobiček.

Strokovni proračun brezplačno, neobvezno.
Dopisi pod „LUTZ“ na upravo „Slovenca“.

„POSEST“

REALITETNA PISARNA, d. z. o. z. V LJUBLJANI

naznanja

cenj. svojim naročnikom in p. n. interesentom
preselitev

iz dosedanjih prostorov na Poljanski c. št. 12 na

Sv. Petra cesto št. 24

prilije, levo — nasproti hotela TRATNIK, kjer
prične poslovati z dnem 14. aprilom 1924 ter se

priporoča

za posredovanje pri nakupu, prodaji in zamen-
javi nepremičnin v tu- in inozemstvu, najemih
in oddajah stanovanj, trgovskih in obrtnih lo-
kalov ter najemih posojil. Telefon št. 444

Kdor da več

za priporočilo svoje trdke ali podjetja v kakem
časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom,
ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je
temu ponajveč vzrok napačno izbran način re-
klame. Zato je potrebno, da se vsak
trgovci ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj ku-
puje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega
dnevnikarja in zahteva podrobnih pojasnil in pro-
račun. Stranka si pri tem prihrani trud in stro-
ške in se obvaruje češče večje škode.

P 29/23 — 35.

2093

Dražbeni oklic.

Dne 22. aprila 1924 se bodo prodale na prostovoljni
sodni dražbi na BLEDU št. 6 k tej hiši spadajoče NE-
PREMIČNINE, in sicer:

1. njive, travniki in gozdovi v skupni izmeri 2 ha
75 a 84 m²;
2. gosp. poslopje s stanovanjskimi prostori in poleg
ležeči sadni vrt, ki je zelo pripraven stavbeni prostor.
Nepremičnine pod 1. se prodajo po posameznih
parcelah. — Izključna cena ad 1. 22.680 Din, ad 2.
104.000 Din.

Prodajni in plačilni pogoji se lahko vpogledajo pri
podpisnem sodišču v sobi št. 29, ali pa pri županstvu
na Bledu.

Okrajno sodišče v Radovljici, odd. L,
dne 9. aprila 1924.

Jme:

R. Miklauc
Ljubljana

boji vsakemu znano pri
nakupu blaga
za obleko in perilo.

Nc I 611/24 — 1.

2092

Dražbeni oklic.

Na predlog Mestne hranilnice v Radovljici se bodo
prodale po prostovoljni javni dražbi v mestu Radovljici,
ob cesti proti Lescam ležeče nepremičnine:

1. parcela št. 289/5 in 289/9, k. o. Radovljica,
ENONADSTROPNA HIŠA s tremi obsežnimi stanovanji,
dvoriščem, drvarnico in vrtom v skupni izmeri 12 a 82 m²;
2. parcele št. 289/1, 291/3 in 288/4, k. o. Radov-
ljica, njiva in travnika v skupni izmeri 14 a 50 m² — pri-
praven stavbeni svet.

Izključna cena: ad 1. 200.000 Din, ad 2. 10.000 Din.

Dražba se vrši dne 23. aprila 1924 ob 9. uri
pri podpisnem sodišču v sobi št. 26.

Okrajno sodišče v Radovljici, odd. L,
dne 9. aprila 1924.

„ELIN“

družba za elektrotehnično industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave.
Velika zaloga motorjev in električnega materiala.
Cene izredno nizke. — — — Postrežba točna.
Na željo poset inženirja brezplačno.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 1. Telefon 88.

MARIBOR, Veterinarska ulica 11. Telefon 239.

Priložnost za nakup

raznega tehničnega materiala!

Gumijasti predmeti za vinogradnike, vinske trgovce in
sodavčarje

Razna goščila (Dichtungen) konopljena, azbestna gumijasta
razno orodje, jeklo, svinčena glajenka itd.
Informacije na pismena in osebna vprašanja daje:

Jugoslovanski kreditni zavod

Ljubljana Marjtin trg 8

kjer se blago tudi lahko ogleda od 9-12 in 15-17.

RUSKI TISH

RUSSKAJA PEČATJ

d. z. o. z. KRSKO

ima v zalogi vse vrste

RUSKIH KNJIG,

kakor beletristične, znanstvene, šolske in otroške,
velika zaloga not, lastnih izdaj. Posebna biblioteka
je ruski čitajoči publiki za malo odškodnino na
razpolago. — Kataloge pošiljamo brezplačno.

Plačljivo tudi v mesečnih obrokih.

Cene znatno znižane.

Zajamčeno popravljani

Lokomobili

Lanz-Wolf, izdel. l. 1914-22	HP	HP	Novi
10—15	90—120	26—42	
15—20	100—130	30—50	
20—25	120—170	40—65	
25—30	130—190	50—80	
30—40	150—200	70—100	
40—50	170—230	100—140	
50—60	200—300	120—180	
60—75	300—400	140—170	
70—80	400—500	170—190	
85—100	500—600	200—200	

Prvovrstno generalno popravljani
Preiskušani. Enoletno tovarniško
jamstvo. Popolna montaža.
Oglejte si našo stalno zalogo.

Motorji na surovo olje

bencin-motorji

vse mlinske stroje

Prvovrstne izvršitve, naprave

modernih mlinov

re. konstrukcija in prekidava

že obstoječih mlinov po

modernem sistemu

služi in

tavanske žitnice

naprave za

transport žita

Velika zaloga v Zagrebu.

Obisk inženirja, projekti,

prospekti in katalogi brez-

plačno.

Točna dobava. Cene zmerne

Transmisije. Popolna montaža

Braća Fischer d. d.

Zagreb, Pantovčak 5.

P. n.

Šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet do-
speli najboljši šivalni stroji

Gritzner

v vseh oprelih.

Pouk v VEZENJU ter

krpanju perila in

nožav (štofane) brez-

plačno edino le pri:

Josip Petelin

Ljubljana, Sv. Petra n.

Mehanične daleznice pod vod-

stvom priznanega strokov-

nika in mehanika Stanko

Galetta na razpolago za šiv-

valne stroje vseh sistemov

in koles. 7984

ZNIZANE CENE

za otroške VOZICKE!

Novi modeli. Poslužujte se

izdelkov domače tovarne,

otroških vozičkov in dvo-

koles «TRIBUNA» F. B. L.

Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Istotam se dobijo po znižani

ceni nova dvokolesa, mali

pomozni motorčki, šivalni

stroji in pnevmatika; spre-

jemajo se v polno popravo

za emaliraje z ognjem in

ponikanje dvokolesa, otro-

ški vozički, šivalni in razni

drugi stroji. Prodaja se tudi

na obroke. Ceniki franko.

Gradbeno

podjetje

ing.

Dukić in drug

Ljubljana

Bohoričeva ul. 24.

Inserirajte v „Slovenca“!

Trboveljski premož in drva
dobavlja DRUŽBA ILIRIJA, Kralja Petra trg 8
Plačilo tudi na obroke — Telefon št. 220

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.

Kuri z ogljem! Prospekte in reference daje

Jugo-Hag

Ljubljana: Telefon 560
Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Soboto 12. aprila otvoritev in prva prodaja ostankov blaga

za obleke in perilo po skoro polovični ceni v prvem nadstropju hiše št. 10 na Krekovem trgu v Tekstil-bazarju. Ostanki se prodajajo samo vsako sredo in soboto, po pošti pa jih razpošiljamo vsak dan. — Zahtevajte cenik!

Tekstil-bazar — Ljubljana
Krekov trg 10 — I. nadstropje

Največja udobnost

na potu v Ameriko.

V trenutku, ko stojite na kak parnik Ameriške Državne Linije, se počutite, kakor doma. Najudobnejša uredba v tretjem razredu. Kabine z dvema, štirimi in šestimi posteljami brezprimerno čiste in dobro prezračene. Odlična in najraznovrstnejša hrana. Veliki prostori na krovu za igre, šetanje in počitek. Godba Ladije Ameriške Državne Linije nudi najudobnejše potovanje. — Zahtevajte — brezplačno — ilustr. prospekt in razpored ladij.

UNITED STATES LINES

Beograd, Palata Beogradske Zadrage, Preko Hotel Bristol;
Zagreb, Srednje Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga, Mihano-
vičeva ulica, Preko puta kolodvora; Ljubljana, Brodarstvo
Zvečanjskih Ameriških Držav, Dunajska cesta št. 29; Sarajevo,
Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga za Bosno i Hercegovino,
Alexandrova ulica 52; Susak, Banka za Pomorje.

Schiffswerft Linz A. G. Ladjedelnica Linc A. G.

Komercijelno ravnateljstvo:
Wien I., Wollzeile No. 12.
Telefon No. 74.306 in 76.484.
Tovarne v Linzu a. d. Donau.

I. oddelek: Livarna za jeklo in železo.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za industrijske in poljedelske svrhe od 5 do 170 HP.

Motorji z nizkim pritiskom na surovo olje za ladje od 10 do 500 HP — počenši od 80 HP s patentiranim krmilom.

II. oddelek: Gradba ladij.

Motorne in druge rečne ladje vsakega tipa kakor tudi manjše pomorske ladje.

III. oddelek: Gradba motorjev.

Izdelovanje vseh vrst, jeklenih in železnih delov v vsaki velikosti.

Obisk inženirja in proračuni na željo brezplačno.

Na zahtevo

Vam stavimo brezplačno proračun za črtanje in vezavo poslovnih knjig po navodilu.

Knjigovoznica K.T.D. v Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6. II.

ZVONOLIVARNA „ZVONOGLAS“
TOMANOVA ULICA MARIBOR TELEFON ŠT. 74

HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.

RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.

„ZVONOGLAS“

OKUSNO IZDELANI BRONASTI ZVONOVI — HARMONIČNO AKORDIČNI TRAJNI GLASOVI

PRESELITEVI!

Popo noma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu poleg nunske cerkve v lastno hišo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.

Hranilne vioge se obrestujejo

po 6 %

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vioge v tekočem računu se obrestujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vioge je zelo dobra, ker poseduje Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne delniške družbe hotela „Union“ v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova hiša naložen ob Miklošičevi cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih pogojih.

Brzobjav.

Zvonolivarna »ZVONOGLAS« v Mariboru, Tomanova ulica, naznanja, da bo razstavila od 10. do 24. t. m. 4 velike zvonove pred zvonolivarno. — Vsi zainteresirani, posebno pa preč. duhovščina, se vljudno vabijo, da se te razstave udeležijo. Pri tej priliki se bodo lahko prepričali o čistih in harmoničnih glasovih naših izdelkov. — Naša tovarna se nahaja blizu samostana žolskih sester na poti proti Kamnici.

Zvonolivarna »Zvonoglas«.

Oblastveno dovoljena POPOLNA RAZPRODAJA

našega oddelka za pletenine, trikotažo in perilo.

Dovoljujemo si cenjene odjemalce opozoriti, da se nahajajo v zalogi še večje množine različnega blaga kakor:

Za dame: perilo, bluze, predpasniki, nogavice in rokavice. **Za gospode:** triko perilo, sviterji, srajce, ovratniki, naramnice, nogavice, rokavice, gamaše in dokolenice. **Za otroke in dojenčke:** perilo, osobito znamke »Tetra«, pat. nogavice, sviterji, čepice i. dr. — Brisače, različna galanterija in kosmetika. — Vse to b. a. go razprodajamo pod tržnimi cenami, samo dotlej dokler traja zaloga.

A. & E. SKABERNE, Ljubljana, Mesni trg 10.

Saj ni res

kar trdijo mnogi nepoučeni ljudje, ki ne poznajo pomena inseratov, češ, da je proč vržen denar, ki ga izdaste za reklamo v časopisu. Treba pa je seveda, ako hočete,

da ima reklama

za Vas pravo korist, da jo naročite o pravem času, da je ista namenu primerno sestavljena in natisnjena v časopisu, ki ga največ bero na deželi. — Na vse to Vam da točna, zanesljiva pojasnila uprava »Slovenca«, ki Vam s tem prihrani mnogo stroškov in truda ter zajamči

velik uspeh!

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu se priporoča trdka

FRANC CERAR družba z o. z.

tovarna slamnikov in klobukov
v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo pri Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

STROKOVNI URAR

:: Seliškar Ivan ::

za popravila žepnih, budilnih, sten-
skih, kontrolnih in

stolpnih (turnskih) ur

LJUBLJANA, Tržaška c. 8.

Močno, lepo in poceni

sukno

in kamgarn, blečevino, cefir, tiskano (druk) platno, volneno blago in vso manufakturno robo kupite edino v veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča. Zaloga velikanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoji.

Stroji za pletenje

(STRICK- und WIRKMASCHINEN)

so prispeli in so pri meni na vpogled:

ročni stroji za pletenje, fabr. Sander & Graff, Chemnitz.
št. 8 60 in 70 cm širine; št. 4 50 cm širine;
št. 7 36, 60, 70 in 80 cm širine; št. 10 36 cm širine;
št. 6 70 cm širine; št. 12 32 cm širine;

nadalje v vseh širinah in finočah ročne stroje za pletenje, kakor tudi ameriški automat, okrogle, robnookrogle kakor tudi Raschel-stroje tvrdke Feliks Leder, Wien — Wilhelm Barfuss, Apolda — Fritz Schuster, Chemnitz. Stalno v zalogi vse potrebščine in IGLE vseh sistemov.

SAMOZASTOPSTVO za JUGOSLAVIJO:

ALFRED KOZMA, Osijek I., Županijska ul. 42.

TEUDLOFF-KONCERN

JUGOSLAVENSKO D. D.

za promet

armatur, sesalk in strojev

ZAGREB, Zrinjski trg 1, IV. nadstr.

Parne — vodne — plinske ARMATURE, hidranti vseh vrst sesalk in brizgalk za vse svrhe ognje-gasne brizgalne.

Dvigala

ORODJE za čiščenje, NAPRAVE za razkuževanje, GENERATORJE na sesalni plin, material za poljske železnice, grelna telesa po lastnem sistemu BOGATO ZALOŽENO tvorniško SKLADIŠČE.

— ZASTOPSTVA V VSEH VEČJIH MESTIH. —

TRGOVSKA BANKA D. D. - LJUBLJANA

Dunajska cesta 4 - (v lastni stavbi)

PODRUŽNICE:

Maribor
Novomesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

KAPITAL IN REZERVE DIN 18.300.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzobjavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža - Dravograd